

PRO EUROPA

Gazeta Ligii PRO EUROPA Liga hírlapja – 3-4 / 1999

Academia Interculturală Transsylvania

La 30 aprilie 1999 a avut loc la sediul Ligii PRO EUROPA festivitatea de absolvire a primei generații de studenți ai Academiei Interculturale Transsylvania. Prezentăm în cele ce urmează schimbul de mesaje dintre doamna Smaranda Enache, copreședintă LPE, și proaspeții absolvenți.

Onorabile academiciene și onorabili academicieni,

Cu prilejul absolvirii de către voi a sesiunilor Academiei Interculturale Transylvania îmi face o deosebită plăcere să vă adresez cele mai călduroase felicitări și să vă mulțumesc pentru interesul, aplicația, conștiinciozitatea și entuziasmul de care ați dat dovadă.

Doresc să știți că fiecare din voi, prin sugestiile, observațiile, nu de puține ori critice, și îndeosebi prin intervențiile pe care le-ați avut, ați fost pentru noi parteneri de excepție într-un proiect dificil și important, căruia, pe parcursul a unui an aproape, i-ați devenit din beneficiari, autori.

Ce este atât de admirabil în acest proiect? În primul rând, faptul că v-ați întâlnit, diferiți și egali, sub auspiciile aceluiași idei, de toleranță, înțelegere și căutare a unor soluții care sînt azi în prim planul politicii și diplomației înalte. Poate nicicînd în ultimii zece ani, ideea europeană nu a fost supusă unei contestări mai vehemente și nu a provocat mai multe îndoieli. Criza din Kosovo, cu multiplele ei confuzii, violențe, inabilități, nu a făcut decît să dezvăluie că ideile voastre și ale noastre au un viitor și că fără ele lumea în care trăim este amenințată de haos. Știți că, în trombele de fum ale bombelor și ale războiului mediatic, este din ce în ce mai greu să distingem binele de rău și cauza de efect. Că sîntem tentați să ne fie milă de călăi și să le purtăm pică victimelor, să confundăm principiile cu sloganurile și să ne lăsăm purtați de valul evenimentelor în loc să le dominăm. Este omenie să se întîmple așa, dar nu la fel de omenie este să perseverăm în confuzii. Andre Malraux spunea că secolul XXI va fi religios sau nu va fi deloc. Parafrazînd, cred că secolul XXI va fi omenos, adică uman, sau nu va fi deloc. Nu va fi deloc dacă răfuielile trecutului își vor întinde umbra asupra viitorului, dacă angajamentele vor rămîne simple exerciții de retorică, dacă diversitatea va fi înfrîntă de purificarea etnică. Pentru că, onorabili academicieni, gîndiți-vă ce poate fi mai impur etnic decît omenirea însăși, în ale cărei vene se amestecă sîngele strămoșului din peșteri, cu cele ale martirilor creștini, limfa Asiei cu limfa Africii și peste toate, istoriile noastre personale de ingenui și păcătoși. Trăim într-o lume în care tot mai mulți știu cu o înfricoșătoare precizie de unde vin și tot mai puțini unde merg.

Academia este un drum. Datorită vouă, nouă și numeroaselor ursitoare bune care v-au însoțit pe cale, aveți acum o hartă pentru drumul vieții. Una din numeroasele pe care întîmplarea v-o va scoate în cale. Puteți opta, nu uitați, acesta este singurul vostru drept inalienabil. Practicați-l și veți scăpa de confuzie, insecuritate, frica de sine și de alții.

În final, îngăduiți-mi cîteva sfaturi. Îndoți-vă de tot. Și de bine. Dar nu pînă la a-l distruge. Urmați acea cale pe care umanitatea a tot reluat-o ori de cîte ori a fost nevoie. Nu vă lăsați fermecați de cîntul sirenelor, nici biruiți de molima rinocerească. Discerneți binele de rău, cauza de efect, trecutul de viitor și atunci nu vă va fi rușine să credeți încă în ideea europeană, în toleranță, în reconciliere, nici cînd acestea vor fi privite ca un păcat de moarte. Vă vorbesc din propria mea experiență. Nimic nu-ți dă o libertate mai mare decît credința în faptul că imposibilul va fi, mai devreme sau mai tîrziu, cel mai banal dintre posibiluri.

Cu încredere și optimism,

Smaranda ENACHE

Helsinki, la 30 aprilie 1999

Stimată Doamnă Smaranda Enache!

Vă mulțumim pentru mesajul transmis din capitala Finlandei. Trebuie să vă mărturisim că acest an petrecut în cadrul Academiei Interculturale Transsylvania a însemnat pentru mulți dintre noi un timp care ne va marca gîndirea în viitoarea noastră carieră. Aveam nevoie de așa ceva, de o posibilitate pentru ca, tineri deschiși dialogului și înțelegerii dintre cetățenii acestei țări, să ne reunim, să ne descoperim, iar în viitor să colaborăm între noi. Vor veni noi și noi generații de absolvenți ai acestei Academii și stropii în marea de milioane a locuitorilor acestei țări vor „îndulci” această mare.

Deci, ținem să vă transmitem și noi mesajul nostru, cu asigurarea că ceea ce ne-am însușit pe parcursul acestor sesiuni va fi fructificat, în speranța că într-o zi Europa va deveni și la noi o realitate.

Va salutăm încă o dată cordial și vă dorim succes în continuare în misiunea pe care o îndepliniți.

Academicienii

Calendar

Naptár

13 martie — Cursuri ale Colegiului Democrației, *Drepturile omului — istoric și perspective*, referent: Renate WEBER; *Societatea civilă în apărarea drepturilor minorităților*, referent: Gabriel ANDREESCU.

19-30 martie — A cincea ediție a *Săptămînii Toleranței* organizată de LPE.

19 martie — *Bilingvismul în administrația publică locală*, masă rotundă desfășurată în Salonul Alb al Hotelului Continental, Tîrgu-Mureș, cu participarea reprezentanților administrației publice locale și a societății civile.

20 martie — *Concurs de orientare interculturală*, organizat în colaborare cu Outward Bound România.

21 martie — *Din vremea Țiganilor*, viziune de film la Cinema Tineretului, în prezentarea lui HALLER István.

22 martie — *Perspectivile coexistenței*, dezbateri organizată de Filiala Satu Mare a LPE în Sala festivă a Liceului Kölcsey Ferenc din Satu Mare.

22 martie — *Seară interculturală de folclor* organizată în colaborare cu Fundația Folk Center în Sala Mică a Teatrului Național din Tîrgu Mureș.

24 martie — *Între libertatea de expresie și calomnia prin presă*, dezbateri desfășurate la Casa Bernády și avînd ca invitați pe Vera CÂMPEANU, Marius LAZĂR și Monica MACOVEI.

25 martie — *Politicile de imigrare și traficul de femei*, masă rotundă organizată în Sala de consiliu a LPE.

26 martie — *Toleranța noastră cea de toate zilele*, masă rotundă găzduită de postul local de televiziune Antena 1 și avînd ca participanți pe Zeno FODOR, Mircea SUHĂREANU, SZOKOLY Elek.

27 martie — A patra ediție a *Crosului Primăverii*, organizat în colaborare cu Asociația Alergătorilor Veterani, la Sovata.

30 martie — *Ardealul în umbra vulturului bicefal și a elefantului*, conferință desfășurată în colaborare cu Societatea Kemény Zsigmond, la Sala Mică a Palatului Culturii din Tîrgu Mureș. Conferențiar: PÁLFFY Géza.

7 aprilie — Curs al Colegiului Democrației, *Transilvania — spațiu multicultural, multilingvistic și multiconfesional*. Referent: SPIELMANN Mihály.

10-21 aprilie — *Dezvoltarea și minoritățile*, conferința internațională organizată de Minority Rights Group la Katmandu, Nepal. Din partea LPE a participat HALLER István.

17 aprilie — Curs al Colegiului Democrației, *Elemente de cultură și istorie ale comunității românești din Transilvania*. Referent: Alexandru CISTELECAN.

19 aprilie — Curs al Colegiului Democrației, *Situația economico-financiară actuală a României*. Referent: Daniel DĂIANU.

21 aprilie — *România într-o Europă a regiunilor*, dezbateri prilejuite de lansarea numărului 10 al revistei Altera și desfășurate în Sala de Ședințe a Uniunii Scriitorilor din Timișoara.

24-30 aprilie — Sesiunea din Blaj a *Academiei Interculturale Transsylvania*.

25-30 aprilie — *Stagiul Colegiului Democrației la București*. Vizită și dialog la Parlament (Senat, Camera Deputaților), Guvern, Președinție, Ambasada Republicii Ungare, Centrul de Informare și Documentare al Consiliului Europei.

30 aprilie — *Festivitatea de absolvire a primei generații de studenți ai Academiei Interculturale Transsylvania*, program derulat de Centrul Intercultural al LPE.

mărcius 13 — Előadások a Demokrácia Kollégiuma számára: *Az emberi jogok történelme és kilátásai*, előadó: Renate WEBER; *A civil társadalom a kisebbségi jogok védelmében*, előadó: Gabriel ANDREESCU.

mărcius 19-30 — A PEL által ötödször megszervezésre kerülő *Tolernacia Hete*.

mărcius 19 — *Kétnyelvűség a helyi közigazgatásban*, a marosvásárhelyi Continental Szálló Fehértermében megszervezett kerekasztal-beszélgetés, melyen a helyi közigazgatási intézmények és a civil társadalom képviselői vettek részt.

mărcius 20 — *Interkulturális tájékozódási verseny*, a romániai Outward Bounddal közös szervezésben.

mărcius 21 — *Cigányok ideje*, filmbemutató az Ifjúsági moziban, HALLER István ismertetőjével.

mărcius 22 — *Az együttélés távlatai*, kerekasztal a PEL Szatmári Fiókszervezetének megszervezésében, melyre a szatmári Kölcsey Ferenc Líceum Dísztermében került sor.

mărcius 22 — *Interkulturális Táncház* a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Kistermében, a Folk Center Alapítvánnyal közös szervezésben.

mărcius 24 — *A véleménynyilvánítás szabadságától a sajtórágalomig*, kerekasztal a Bernády Házban, Vera CÂMPEANU, Marius LAZĂR és Monica MACOVEI részvételével.

mărcius 25 — *Immigrációs politika és leánykereskedelem*, a PEL Tanácstermében szervezett kerekasztal-beszélgetés.

mărcius 26 — *Mindennapi toleranciánk*, kerekasztal-beszélgetés az Antena 1-nél, melyen Zeno FODOR, Mircea SUHĂREANU, SZOKOLY Elek vettek részt.

mărcius 27 — *VI. Tavaszi Futóverseny*, melyet a PEL a Veterán Futók Egységével közösen szervezett Szovátán.

mărcius 30 — *Erdély a kétféjű sas és az elefánt árnyékában*, PÁLFFY Géza előadása a vásárhelyi Kultúrpalota Kistermében, a Kemény Zsigmond Társaság közreműködésével.

április 7 — *Erdély — multikulturális, többnyelvű, többfelekezeti térség*. SPIELMANN Mihály előadása a Demokrácia Kollégiuma számára.

április 10-21 — *Fejlettség és kisebbségek*, katmandui (Nepál) nemzetközi konferencia a Minority Rights Group szervezésében. A PEL részéről HALLER István vett részt.

április 17 — *Az erdélyi román közösség kultúrájának és történelmének alapjai*, Alexandru CISTELECAN előadása a Demokrácia Kollégiuma számára.

április 19 — *România jelenlegi gazdasági és pénzügyi helyzete*, Daniel DĂIANU előadása a Demokrácia Kollégiuma számára.

április 21 — *România a régiók Európájában*, a 10-es számú Altera bemutatásának alkalmából a Temesvári Írók Szövetségének Gyűléstermében szervezett vita.

április 24-30 — A *Transsylvania Interkulturális Akadémia* balázsfalvi ülészsaka.

április 25-30 — *A Demokrácia Kollégiuma bukaresti tanulmányútja*. Látogatás és párbeszéd a Parlamentnél (Szenátus és Képvielőház), Kormányánál, Elnöki Hivatalnál, Magyarország Nagykövetségénél, az Európa Tanács Tájékoztató és Dokumentációs Központjánál.

április 30 — A PEL Interkulturális Központja által szervezett *Transsylvania Interkulturális Akadémia okleveleinek ünnepélyes átnyújtása*, az első végzősök ballagása.

Marius Cosmeanu

Război, și pace!

Beckettiana noastră așteptare după americani — de la rezistența din munți pînă la anecdotica ei, cu yankeii venind în șaretă — pare că va fi tranșată într-un viitor nu prea îndepărtat. Godot este, în acest sens, mai în imediata noastră apropiere ca niciodată după republicanizarea României. Nici 1956, nici 1968 și nici chiar 1989 — pietrele de hotar ale istoriei post-Yalta — nu ni i-au adus pe americani atît de aproape ca acest (trist adevăr!) controversat război iugoslav. Numai că imaginea care ni se oferă acum, ca la orice *fata morgana*, nu corespunde defel cu cea idealizată la jumătatea secolului și întărită pe parcurs de propaganda hollywoodiană, a pilotului american cu *Chesterfield* sau *chewing gum* în buzunar, cucerind Evele continentale sau insulare ale Europei. Nu corespunde pentru că, *n'est ce pas*, la război ca la război, iar în permisie ca în permisie... De unde și înverșunata indignare a românilor deziluzionați.

Urmărind părțile documentarului britanic prezentat de („românii au”) *PRO TV*, despre intrarea în teroare a fostelor popoare iugoslave — reduce tot mai mult „la absurdul” de a rămîne unul singur — cu comentariile care le-au urmat, am putut constata din nou, fără surprindere, că pozițiile anti-americane mai persistă și azi în societatea românească. Ignorînd contextul, dar și logica marilor puteri, trei dintre invitații *PRO TV* — nedespărțiii magi ai *Adevărului*, C.T. Popescu și Dumitru Tinu, respectiv varianta mai „soft” reprezentată de domnul Octavian Paler — au încercat să aplice optica dîmbovițeană politicii dela Casa Albă. Ancorați într-o tradiție

sămănătoristă, ei încearcă să mențină „esențele” autohtone, criticînd decizia americanilor, respectiv a NATO, de a interveni în miloșe-viciata realitate din Kosovo.

Bineînțeles, e regretabil și nimeni nu acceptă cu inima împăcată moartea civililor din Iugoslavia, fie ei sîrbi sau albanezi. Numai că, cinic sau nu, politica sfîrșitului acestui veac nu mai e una emoțională, iar logica războiului cu atît mai puțin. Ca dovadă, „răceala” cu care răspund demnitarii NATO la conferințele de presă, în cazuri cît se poate de delicate pentru alianță (cum a fost și incidentul cu Ambasada Chineză din Belgrad). Bombardarea Iugoslaviei însă, pefondul experiențelor anterioare, inclusiv cu rolul jucat de Milosevici pînă atunci, a fost soluția ultimă. Patima cu care pledează multiplicatorii noștri de opinie împotriva intervenției aliaților (de te întrebi, cum de numai primul-ministru are probleme cardiace), este pînă la urmă, politic vorbind, contraproductivă. Oricît de tîrzii au fost dezbaterile și oricît de mult am crede noi că occidentalii nu sînt atenți la realitățile noastre, din care cauză nu ne-ar înțelege, aceste mesaje sînt cît se poate de atent monitorizate și de clare pentru ei.

Pe de altă parte, cît privește criticile aduse poziției guvernanților față de intervenția NATO, teoretic, România putea să fie pro, contra sau putea să se abțină de la orice implicare politico-militară în conflict. Varianta (belo)rusă nu intra în discuție. A alege alternativa independenței, în fond, cu aceleași efecte ca și prima, n-ar fi făcut decît să trădeze un subconștient conturat prin balconul șaișoptist. Cu ce s-a ales România din pseudo-independența declarată de Ceaușescu la intervenția pragheză a armatei sovietice, o știm. În schimb, mai „obediente” decît noi, Ungaria, Cehia (Slovacia) sau Polonia,

toate cu trupe sovietice care au staționat — „motivată” — pe teritoriul lor, sînt astăzi membre NATO. De asemenea, să fi invocat amiciția cu sârbii (făcîndu-ne că uităm de soarta românilor de acolo), într-un moment în care e vorba de interesele noastre și, pînă la urmă, de viitorul nostru, ar fi însemnat să dăm dovadă de lipsă de tact și de înțelepciune politică. Fără a minimaliza relațiile noastre istorice cu Serbia, cred totuși că acum ar trebui să ne intereseze mai puțin ce au făcut domnitorii noștri de anțărt în relațiile cu Serbia/Iugoslavia și mai mult ce avem de făcut acum și ce perspective ni se deschid dacă ne reîntoarcem la istorie. Un lucru însă este cert: Milosevici, nă altcineva, este președintele *actual* al Iugoslaviei și de aici trebuie plecat, iar interpretările care nu iau în considerare acest aspect sînt inoportune.

Oricît de nietzscheeni ne place să fim, trăind cu speranțele îngropate undeva în Ghencea-Militari, nu putem omite faptul că în momentul de față realitatea politică din România e cu totul alta decît la vecinii noștri iugoslavi. Dacă fenomenele balcanice intrate deja în limbajul politologic în ultimii zece ani, precum *iugoslavizare* (testat la noi în martie 1990), *albanizare* (circuitul Caritas) sau *bulgarizare*, n-au funcționat și în România (chiar dacă mineriadele ne sînt definitorii) este pentru că aceste scenarii au fost aplicate unei *altfel* de realități. Mai mult, nici „covasnarii” nu sînt ceea ce încearcă unii să inducă (dacă „similitudinile” între cele două minorități ar fi reale, maghiarii din România ar fi boicotat și ei ultimele alegeri, domnul Iliescu — mult mai similar lui Milosevici, decît maghiarii albanezilor! — ar fi stat și azi, bine mersi, unde „cîntă cucuveaua”...).

(continuare în pag. 4)

ÎN CĂUTAREA NORMALITĂȚII

La data de 22 martie 1999 a avut loc, în cadrul Săptămîinii Toleranței, dezbaterile Perspectivelor coexistenței, organizată la Satu-Mare de Filiala Ligii PRO EUROPA din acest oraș.

Aniversarea Zilei Internaționale împotriva Rasismului (21 martie) a întârziat o zi la Satu Mare, dar s-a încadrat perfect în Săptămîna Toleranței. Așadar, pe data de 22 martie a avut loc o întâlnire cu elevi de la patru licee sătmărene: Liceul „Kölcsey Ferenc” — care a fost și gazda noastră — și cîte o clasă de la liceele „Mihai Eminescu”, „Ioan Slavici”, „Doamna Stanca”. De remarcat este faptul că elevii români și maghiari din municipiu s-au întâlnit pentru prima dată în incinta liceului maghiar. Sub titlul „Perspectivile coexistenței”, întâlnirea gândită inițial de către Anamaria POP, organizatoarea ei, ca o dezbateri la care să participe și elevii, s-a rezumat în cele din urmă la vizionarea filmului realizat de Institutul Intercultural din Timișoara, pe marginea tragediei de la Hădăreni, din toamna anului 1993.

Comentatorul filmului, HALLER István, specialist în problematica drepturilor omului, a reușit să nască, probabil, semne de întrebare, nu însă și întrebări clar conturate sau asumate de către „grupul țintă”. Acest „grup țintă”, alcătuit din elevi din clasele terminale (XI și XII) sînt copii născuți în anii 1981 și 1982, copii pe care revoluția i-a surprins în clasele primare, în timp ce fenomene precum „Piața Universității”, „mine-riadele”, „fekete mărcius”, „Hădăreni” sînt percepute la nivelul conștiințelor, fie ca evenimente cvasi-normale, larg răspîndite, fie ca evenimente izolate, fără viitor, pe care presa încearcă să le întrețină în intenția de a perpetua stări conflictuale.

Intenția mea inițială a fost aceea de a vorbi despre filmul prezentat, pentru care calificativul de „șocant” este insuficient, și despre părerile elevilor despre conținutul lui. Lipsa de reacție a liceenilor mi-a îndreptat însă atenția spre două genuri de atitudine a tinerilor vizavi de problema prejudecății. Voi vorbi, în special, despre două atitudini dominante, aparent inofensive, care au însă o latură comună: ignoranța. Desigur, am mai putea adăuga două — cea a extremiștilor declarați și cea a „avocaților voluntari” ai drepturilor omului — însă fiind vorba de o vîrstă la care valorile nu sînt încă pe deplin coagulate, mă voi referi doar la primele două cu șanse mai mari de concretizare.

I. Optimiștii. Este cazul acelor tineri care ignoră problemele interetnice sau care susțin că nu e nevoie de intervenția instituțiilor care apără drepturile omului, accentuînd adeseori că în grupul lor de prieteni, nu există probleme etnice, avînd loc sub soare atît maghiarii cît și românii sau romii. Este vorba de acei tineri (bine intenționați, de altfel) care, plictisiți de talk-show-uri, afirmă că nu-i deranjează alteritatea, fără a ține însă cont de perioada de incubație a prejudecăților.

II. Scepticii. În această situație se află tinerii care consideră că oricîte organizații ar lupta pentru apărarea drepturilor omului, aceste probleme nu se vor rezolva niciodată, iar conflictele interetnice vor continua deoarece se vor găsi întotdeauna manipulatori sau mulțimi manipulabile.

Dacă privim lucrurile din perspectiva socializării anticipative, aceste atitudini își au originea în inseparabilul duo: familie-presă, în cadrul căruia tătucul cu ziarul sau telecomanda în mînă devine un lider de opinie important. Liga PRO EUROPA — Filiala Satu Mare a încercat prin școală (al treilea „locotenent” al socializării) să comunice cu tinerii. Paul Lazarsfeld ne învață în teoria sa „two step flow of communication” (comunicarea în două trepte) că „grupul țintă” nu poate fi mișcat decît prin parcurgerea a doi pași: unul de contact direct cu „grupul țintă” și al doilea, de selecția mai mult sau mai puțin dirijată a liderilor de opinie, care apoi vor răspîndi informația. În cadrul acțiunii organizate de Liga PRO EUROPA — Filiala Satu Mare, putem spune că prima treaptă a fost parcursă: dintre tinerii rămași în sală pînă la finalul filmului (cca.60) se vor găsi, poate, 30 care să povestească părinților sau prietenilor, 10 dintre ei se vor interesa pe viitor de programele noastre, iar 4-5 vor deveni „avocați” ai drepturilor omului.

Nu voi încheia înaintea de a sublinia poziția directorului Liceului „Kölcsey Ferenc”, domnul SZÉKELY József care, înainte de vizionarea filmului, și-a asumat în numele dascălilor o parte din vina pentru prejudecățile care domină societatea românească.

Indiferent însă că sîntem optimiști sau sceptici în ceea ce privește prejudecata și modurile ei ulterioare de manifestare, ignoranța poate să ne facă cel mai mult rău. Ea nu poate fi combătută decît prin comunicare. Vă invităm așadar să urcăm împreună treptele lui Lazarsfeld.

Paul MĂRGINEAN

Război, și pace!

(continuare din pag. 3)

În fine, faptul că intervenția NATO este criticată și de personalități precum Dario Fo, Saramago sau Soljenițin (a cărui atitudine față de americani este cît se poate de clară: chiar și după îndelungatul său exil în Statele Unite, nu știe o iotă englezește), nu reprezintă o noutate. Acest transfer de autoritate l-au făcut în trecut și alte nume de prestigiu. Bunăoară, Einstein (militînd în 1948 pentru candidatura lui Henry Wallace, omul fostului URSS), Thomas Mann (susținător al „ofensivei de pace” a URSS la începutul Războiului Rece) sau B. Russel (cu al său „totalitarism” american), nemaivorbind de „virajul”

spre stînga al intelectualității franceze de la sfîrșitul anilor '60, sînt exemple de nume mari care au călcat și ei în străchinile politicii. Un război — cel iugoslav în acest caz — este pînă la urmă, vorba lui Cioran, o fatalitate. O fatalitate care devine mai evidentă pe măsură ce vocile care se ridică împotriva lui sînt tot mai auzite. Pacea universală este o utopie, iar a lupta pentru ea e totuna cu a face dragoste în numele feciorelniciei... Senzația de banalitate a războiului pe care o lasă saturația mediatică a acestor săptămîni de bombardamente confirmă încă odată această butadă. Iar revolta și criticile „prestidigitate” mediatice de anumiți lideri de opinie de la noi la adresa americanilor/NATO sînt la fel de întemeiate ca și tratamentul statului iugoslav față de cetățenii săi albanezi.

Între libertatea de expresie și calomnia prin presă

Cu acest titlu s-a organizat la 24 martie, în cadrul Săptămîinii Toleranței, o dezbatere care a avut ca invitați ziaristi și juristi din Tirgu-Mureș. Referenții au fost Monica MACOVEI (juristă, expertă în jurisdicția Curții Europene a Drepturilor Omului), Vera CÂMPEANU (autoare a mai multor studii în domeniul prezentării minorităților în presa românească), Marius LAZĂR (sociolog, cercetător la CCRIT).

Libertatea de expresie

Unele dintre cele mai importante drepturi cîștigate în urma Revoluției din decembrie 1989 a fost libertatea de expresie. De la o zi la alta au apărut un număr mare de publicații, unele dintre ele supraviețuind, altele pierind în vîltoarea „economiei de piață”.

Scăpată de sub cenzură, presa a devenit o putere importantă, fapt care nu a convenit multor persoane, implicate ba politic, ba „economic” (în sensul în care „business”-ul se traduce prin bișniță) în tranziția ținută pe loc. Iritarea acestor persoane (auto)sus-puse (emanate din naivitatea celor care nu s-au trezit din timp) s-a

transformat în amenințări — unele verbale, altele fizice. După care s-a trecut la acțiuni în justiție, ziaristi fiind acuzați de insultă, calomnie, ofensă adusă autorităților etc. Și nu numai acuzați, dar și condamnați. La închisoare.

Jurisdicția Curții Europene a Drepturilor Omului din Strasbourg, bazată pe Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, este cît se poate de clară, stabilind o serie de principii, cele mai importante fiind:

a) funcția de „cîine de pază” a presei implică faptul că presa trebuie să aibă o anume libertate de decizie atunci cînd comentează asupra unor chestiuni de interes politic sau public;

b) limitele criticii acceptabile sînt mai largi în privința persoanelor politice sau a organismelor guvernamentale decît pentru persoane particulare, și în general sînt mai largi dacă nu sînt criticați indivizi anume;

c) unui inculpat nu trebuie să i se ceară să demonstreze adevărul judecăților de valoare, al declarațiilor care reflectă opinia publică sau al afirmațiilor bazate pe zvonuri sau pe declarațiile altor persoane („Trebuie făcută o distincție clară între fapte și judecăți de valoare. Existența faptelor poate fi demonstrată, în timp ce adevărul unor judecăți de valoare nu este susceptibil de a fi dovedit.” — *Decizia Curții Europene, cazul Lingens vs. Austria*);

d) persoanele cu renume public trebuie să accepte ingerințe în viața lor privată într-o măsură mai mare decît persoanele private.

Instanțele judecătorești naționale trebuie să analizeze factori ca:

- natura criticii publicate și seriozitatea impactului pe care aceasta îl poate avea asupra persoanei la care se referă;
- interesul public în situația pe care critica pretinde că o dezvăluie;
- măsura în care criticile sînt sprijinite de fapte disponibile la momentul la care critica a fost publicată;
- modul de formularea a criticilor;
- disponibilitatea altor mijloace de dezvăluire a informației;
- probabilitatea ca informația să fie publicată și de către o altă sursă;

- credibilitatea percepției publice a persoanei care a formulat criticile;

- poziția în societate a persoanei căreia i-au fost aduse criticile (dacă este sau nu figură publică).

Calomnia prin presă

Dacă unii au încercat, pe nedrept și împotriva regulilor democrației, să pună botniță presei, alții au criticat o parte a presei pentru amatorismul său și dorința exacerbată de a oferi cu orice preț orice senzație. Aceste critici nu au dorit să devină o piedică în calea libertății de exprimare, doar semnale de alarmă: presa trebuie să aibă și o responsabilitate.

„Cîinele de pază” (care apără democrația) nu se poate transforma în „cîine de vînătoare”. Din punct de vedere juridic, responsabilitatea trebuie să fie civilă (și nu penală), dar ceea ce este și mai important, este necesară dezvoltarea unei responsabilități morale, față de meserie, cititor și subiectul articolului.

În condițiile României, pot deveni deosebit de periculoase incităriile —

directe sau indirecte — la ură etnică. Dacă cele directe sînt intenționate, bine gîndite și programate, majoritatea celor indirecte provin pur și simplu din ignoranța ziaristilor. Reaua voință nu se poate trata decît pe căi juridice (exclusiv unde e cazul), dar „tratarea” ignoranței este una dintre menirile organizațiilor neguvernamentale active în domeniul drepturilor minorităților, care și-au propus prevenirea conflictelor interetnice.

Studiile efectuate de diferiți cercetători (în special sociologi), pe parcursul unor îndelungate perioade, arată că imaginea minorităților apare deformată în mass-media românească, și este preponderent negativă. În special imaginea romilor, minoritate identificată cu criminalitatea. Surprinzător, o bună parte a ziaristilor nu acceptă criticile, considerîndu-le o „ingerință” în profesia lor. „Menajera asta cum își permite să facă monitorizarea presei?” — își permit unii să întrebe chiar în public, uitînd că și „menajerele” sînt cititori (și nici un cititor nu poate fi subestimat de cel care servește acest public), iar orice cititor are dreptul la opinie și dreptul la liberă exprimare — el nu este un privilegiu exclusiv al ziaristilor.

Publicul cititor, cel puțin latura care este conștientă de posibilele efecte devastatoare ale promovării urii prin mass-media, se așteaptă ca nu justiția, ci însăși presa să ia măsuri, să adopte un cod deontologic corespunzător care să fie și respectat de jurnaliști și redactori. Creșterea simțului responsabilității față de cititor ar avea, în primul rînd, efecte pozitive asupra creșterii credibilității presei. Și cine altcineva își dorește acest lucru mai mult decît presa însăși?

HALLER István

Bilingvism în administrația publică locală

În deschiderea celei de-a V-a ediții a Săptămîinii Toleranței, Liga PRO EUROPA a organizat, în data de 19 martie 1999, masa rotundă cu tema *Bilingvismul în administrația publică locală, la care au fost invitați să participe juriști, reprezentanți ai societății civile și ai administrației publice locale. Prezentăm în continuare câteva puncte de vedere exprimate la această dezbatere.*

SZOKOLY Elek: LPE a avut de-a lungul anilor curajul de a aborda subiectele incomode, delicate ale societății noastre, considerînd că nimic nu este mai periculos decît a tăcea despre anumite lucruri reale, existente. Ca atare, alături de alte subiecte pe care le-a tratat și revista noastră *Altera*, ne-am propus să dezbaterem împreună acest subiect, al bilingvismului în administrația publică locală, care a înfierbîntat urbea, dar și regiunea noastră, și care a avut efecte negative și pe plan național.

FODOR Imre, primar: Aș fi preferat folosirea termenului de trilingvism, iar nu de bilingvism. În ceea ce privește implementarea bilingvismului, trebuie să vă spun că inscripțiile bilingve au fost concepute în chip de bun venit la Zilele Tîrgumureșene; există însă un segment modest numeric, dar foarte agresiv, care pînă astăzi încearcă să le desființeze. Toate birourile din primăria noastră au inscripții bilingve, la fel și eusoanele angajaților noștri. Necazurile apar la inscripțiile de la intrarea și ieșirea din localități. Am depus plîngerii împotriva celor surprinși în flagrant în încercarea de a șterge varianta maghiară a numelui orașului, ni s-a răspuns însă că fapta lor nu constituie

contravenție. Îi rog de aceea pe juriști, cărora le pun la dispoziție materialele, să formuleze o interpretare juridică.

Desigur, inițiativa legislativă a avut loc la nivele superioare. Ordonanța 22 a suscitat discuții în interpretarea ei: am primit două scrisori de la doi secretari de stat care lucrau în

aceeași clădire, la un interval de douăzeci și patru de ore și în care se afirmau două lucruri absolut contradictorii.

Trilingvismul inițiat de primărie a fost atacat de prefectură al cărei argument a fost că minoritatea germană nu numără 20% în orașul nostru. Am dispus însă inscripționarea și în limba germană ca pe o măsură morală reparatorie.

Paul PHILIPPI: Toleranța este poate un patrimoniu specific Transilvaniei: acceptarea alterității, a faptului că nu sîntem de aceeași limbă, nu avem aceleași obiceiuri, aceeași mentalitate. Totuși mentalitatea care ne leagă unii de alții este cea a toleranței. Lucian Blaga a descris foarte frumos cum românul și sasul din Mărginimea Sibiului trăiesc împreună de 800 de ani în același peisaj, dar într-un alt spațiu cultural. Eu personal m-am născut în Brașov, pe o stradă pe care scria: str. Michael Weiss Gasse utca. Plăcile pentru străzi erau trilingve. Tot așa și numele orașului: Brașov românește, Brassó ungurește, Kronstadt nemțește, Kruhnen săsește, Corona latinește. Acesta a fost un obicei necontestat pînă la sfîrșitul secolului XIX. Mentalitatea naționalistă a fost într-adevăr una a secolului al XIX-lea. Pînă la legiferarea monolingvismului, Transilvania a avut o lungă tradiție a toleranței alterității, și trebuie spus că legiferarea este aceea care aduce după sine opoziția, rezistența căci fiecare vrea să fie acceptat de celălalt tot așa cum și el îl acceptă. În justiție existau de pildă formulare de jurămint în limba maghiară, germană,

săsească, română și chiar țigănească, pentru ca fiecare să poată vorbi în limba sa în fața instanței — un lucru care nu era ideologic fundamentat, ci era de la sine înțeles pe meleagurile noastre.

Tradiția acceptării alterității a fost stricată prin ideologie. Putem înțelege că a existat un secol în care ideologia naționalului,

Concurs de orientare interculturală Interkulturális tájékozódási verseny

Ajuns la cea de-a III-a ediție, Concursul de Orientare Interculturală organizat de Centrul Intercultural al LPE în colaborare cu Outward Bound Romania a aliniat la start 36 de echipaje, înscrise pe trei categorii de vîrstă: clasele I - IV, clasele V - VIII și clasele IX - XII și peste 18 ani.

Cei 144 de tineri tîrgumureșeni au răspuns la cele 20 (respectiv 14 la categoria mică) întrebări ce vizau obiective cultural-religioase ce contribuie la identitatea distinctă a orașului nostru.

Deși au fost premiate doar primele trei echipaje din fiecare categorie, cîștigătorii au fost toți participanții care s-au încumetat într-o frumoasă zi de primăvară să-și revadă orașul.

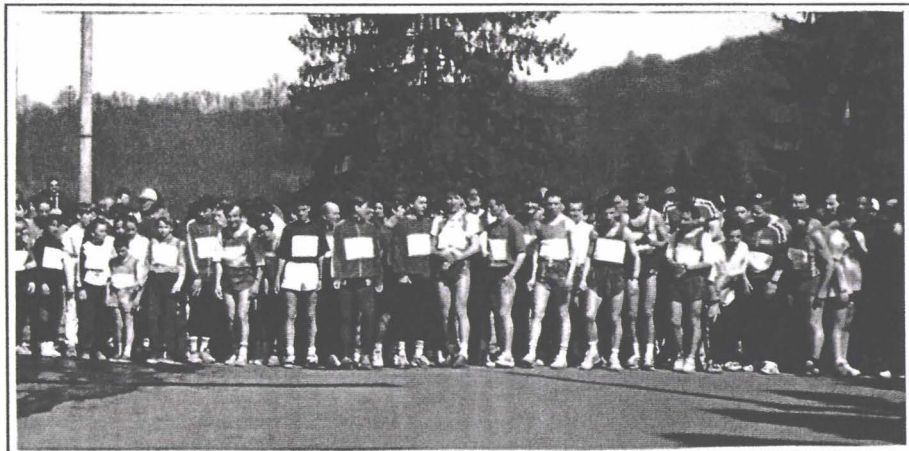

SĂPTĂMÎNA TOLERANȚEI • A TOLERANCIA HETE • WOCHE DER TOLERANZ

să nu spun naționalismului, era atât de puternică încât fiecare dorea să impună cu orice preț propria sa naționalitate. Un secol în care cel care avea puterea a impus legea. Pomeneam nu demult de imnurile care au fost create în jurul anului 1848. Petőfi pentru unguri, Mureșanu pentru români. Sașii, care n-au avut a cere unire cu patria mamă, au înțeles că, cu această mentalitate, nu se putea ajunge la o împăcare și au plătit un poet german, Max Moedke, să compună un imn care să-i unească pe toți. Alteritatea trebuie înțeleasă și ca un efort al fiecăruia de a învăța cât mai mult din limba celuilalt pentru a ne putea înțelege și cu inima, nu numai cu intelectul. Cred că acest pas ar fi unul tipic transilvănean și cred că Transilvania are datoria să transpună această experiență istorică în toată România, să fie de folos pentru întreaga țară care ne unește în granițele sale.

SZOKOLY Elek: Tradițiile intoleranței sînt mai vechi, însă dacă noi nu putem fi trași la răspundere pentru intoleranțele trecute, sîntem, în schimb, răspunzători de perpetuarea lor în prezent. Cred că tradițiile toleranței etnice, lingvistice și religioase se reflectă excelent în Proclamația de la Alba Iulia și cred că ar trebui să fim mîndri de existența acestei declarații și că toată politica noastră ar trebui să se bazeze pe această declarație de principii care stă la originea statului român modern. Faptul că ea a fost ignorată și mai ales atât de curînd după redactarea ei, prin constituția de la 1923, că s-a continuat o altă linie decît cea declarată, evident că nuni se datorează, dar consecințele acestei orientări se resimt și astăzi. Prezentarea chiar ușor idilică a comunității săsești de către domnul Philippi subliniază durerea noastră, a tuturor transilvănenilor, pentru destrămarea acestei comunități care a însemnat atât de mult pentru coerența întregii societăți transilvane.

HALLER István: Limba este unul din elementele definitorii ale unei comunități prin care se produce, se păstrează și se transmite cultura specifică a fiecărei etnii. Și din punct de vedere psihic orice om este atașat limbii lui materne. Nu din cauza necunoașterii limbii majorității se impune și folosirea limbilor minoritare. Prin inscripțiile multilingve, prin folosirea limbilor minoritare în administrație se recunoaște existența,

CROSUL PRIMĂVERII, EDIȚIA A VI-A • VI. TAVASZI FUTÓVERSENY

Sîmbătă 27 martie, pe terasa lacului Ursu din Sovata, 208 atleți profesioniști și amatori au luat startul Crosului Primăverii, organizat de Liga PRO EUROPA în colaborare cu Asociația Atleților Veterani din județul Mureș și Primăria Sovata.

tradiția minorităților, iar persoanele care vorbesc o altă limbă decît cea oficială nu se simt străine și îndepărtate de autorități.

Constituția României, prin articolele 11 și 20, definește tratatele internaționale ratificate de parlament ca făcînd parte din dreptul intern, iar în cazul unor neconcordanțe între tratatele semnate de România și legile interne se acordă prioritate reglementărilor internaționale. În acest sens nici nu ar trebui să tratăm separat tratatele internaționale și legislația României, dar discrepanțele care există între ele impun acest lucru.

Spre exemplu, *Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale* prevede inscripționarea denumirilor străzilor în limbile minoritare. *Ordonanța* a omis acest aspect. Dar deficiența majoră a *Ordonanței*, a *Legii administrației publice locale* este că nu se stipulează amenzi în cazul nerespectării prevederilor sale. Ce se întîmplă dacă un primar refuză categoric să asigure inscripționarea bilingvă a denumirii localității? Nu se știe.

Situația legislativă actuală este deosebit de confuză. Pe de o parte *Ordonanța de urgență nr. 22/97* a fost considerată anti-constituțională, dar tot pe baza *Constituției*, prevederile *Ordonanței* cu privire la utilizarea limbilor minoritare în administrația locală ar trebui să funcționeze. Sîntem în situația în

care sute de autorități locale nu respectă Constituția, fără să suporte vreo consecință. Și mai straniu — autoritățile care s-au conformat prevederilor tratatelor internaționale, cum este Primăria Tîrgu Mureș, au fost criticate de înșiși reprezentanții guvernului, guvern care a elaborat ordonanța. Referitor la întrebările domnului primar în legătură cu distrugerea inscripțiilor bilingve, Codul Penal prevede la articolul 217 că „distrugerea, degradarea ori aducerea în stare de neîntrebuinare a unui bun aparținînd altuia șamd se pedepsesc cu închisoare de la o lună la trei ani sau cu amendă”. Atunci cînd în astfel de cazuri urmărirea penală este oprită, se face abuz de art. 18 care face referire la fapte care nu reprezintă pericol social și care se definește astfel: „Nu constituie infracțiune fapta prevăzută de legea penală dacă prin atingerea minimă adusă uneia dintre valorile apărute de lege și prin conținutul ei corect, fiind lipsită în mod vădit de importanță, nu reprezintă gradul de pericol social al unei infracțiuni”. Aici se pune întrebarea: nu reprezintă oare un pericol social faptul că tensiunile interetnice sînt permanente scoase în evidență și permanent alimentate de aceste acte de vandalism?

VIRÁG György, vicepreședinte al Consiliului Județean: Interpelat fiind de populația maghiară de ce nu am uzat niciodată de dreptul — recunoscut prin *Ordonanța 22* — de a folosi limba maghiară (amintesc aici că 40% din consilieri sînt de naționalitate maghiară) în ședințe. Am susținut că asta ar fi, în opinia noastră, un abuz de un drept, nu ar fi în sensul unei reconcilierii reale. Asta nu exclude însă faptul că, așa după cum a subliniat mai devreme domnul Szokoly, este dureros pentru noi că nu există reciprocitatea acestui gest, ori barem reciprocitatea unei asemenea preocupări pentru celălalt. Aceste gesturi de apropiere din partea noastră, a minorităților, nu au ecoul pe care îl așteptăm, cu îndreptățire socotim noi, din partea majorității.

Seară interculturală de folclor
Táncház — Tanzhaus

Interculturalitatea, existența unor legături incontestabile între manifestările culturale artistice ale diverselor comunități lingvistice ce împart un teritoriu comun a fost unul din lucrurile pe care Fundația Folk Center a încercat să-l demonstreze prin dans. După reliefa interfețelor între dansurile populare maghiare — românești, maghiare — germane, în acest

an, dansatori din Voievodeni și Gornești au încercat, luni 22 martie, să ne demonstreze cu măiestrie asemănările și deosebirile între folclorul maghiar și cel român. Desfășurat în prezența unui public numeros seara de folclor a exprimat, de data aceasta prin dans, adevărul unui logo ce a făcut înconjurul lumii: **all different, all equal.**

TRAFICUL DE FEMEI

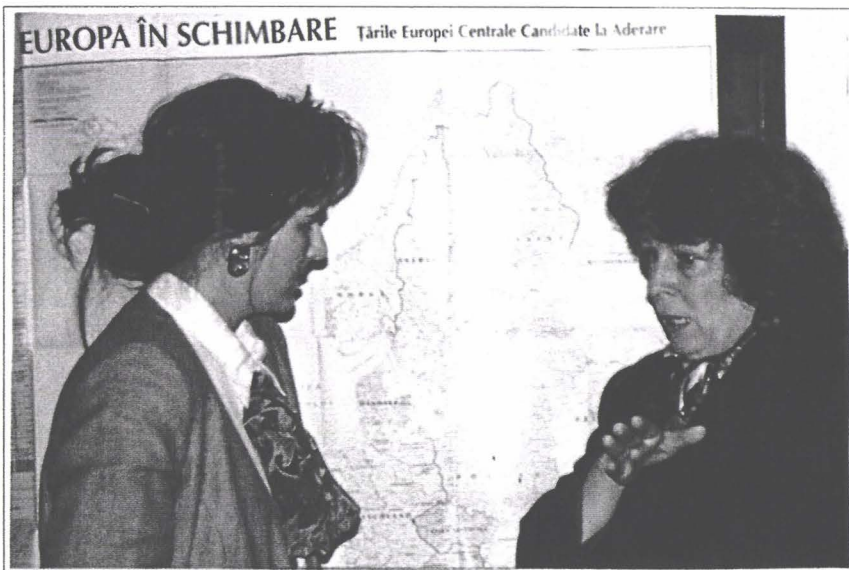
La data de 25 martie a avut loc, în cadrul *Săptămânii toleranței*, masa rotundă cu titlul „Politicele de imigrare și traficul de femei”, cu participarea unor organizații de femei și instituții de stat interesate de problematică.

Una dintre problemele fundamentale cu care ne confruntăm când dorim să vorbim despre trafic de femei este lipsa unui consens asupra conținutului acestui cuvânt. Am adoptat totuși noțiunea de trafic în locul celui de comerț, deoarece acoperă sensul internațional valabil al cuvântului pe de o parte, pe de altă parte — cuvântul „comerț” este oarecum impropriu întrucât, în mod obișnuit, el face referire la o tranzacție perfect legală. Or, comerțul cu ființe vii nu poate fi acceptat sub nici o formă.

Traficul de femei constituie tema unor dezbateri atât naționale cât și internaționale — ce practică ar trebui să combatem? — deoarece acest aspect nu se reflectă în legile diferitelor țări. De la începutul secolului s-au adunat câteva subiecte serioase de dezbatere, cum ar fi:

- Problema este prostituția sau violența, abuzul, înșelăciunea?
- Se poate face o distincție între prostituția forțată și cea bazată pe consens?
- Traficul implică neapărat existența constrîngerii?
- Prostituția este în sine o violare a drepturilor omului sau doar în caz de înșelare, violență și abuz? Ce înseamnă drepturile omului în acest context?
- Traficul se restrînge doar la introducerea în prostituție sau acoperă el și abuzul și violența din cadrul prostituției existente deja?
- Traficul înseamnă doar trecerea peste granițe a unei ființe sau există trafic și înăuntrul granițelor aceleiași țări?
- Traficul se restrînge doar la prostituție sau poate fi folosit și în alte scopuri cum ar fi comerțul cu muncitoare casnice (menajere, femei la curățat, babysitter etc.)?

Răspunsul la aceste întrebări nu are doar un rol academic, de el depind strategia, politica cu care abordăm acest fenomen. Soluțiile pot fi foarte variate în funcție de ce anume socotim că este problema de rezolvat. Oricum, e nevoie de o analiză mai atentă: dacă, de exemplu,

prostituția ca atare este considerată ca principala problemă, alte soluții vor fi căutate decât atunci dacă sînt luate în considerare sărăcia, migrația, crima organizată, violența și abuzul în prostituție.

Deoarece problema este atît de complexă, răspunsurile strategice ale structurilor guvernamentale sau neguvernamentale sînt foarte diferite. Dar orice analiză, din orice punct de vedere, are valoarea ei. Tocmai din cauza acestei complexități, care acoperă atîtea arii de interes, orice soluție trebuie bine cîntărită, analizîndu-se cărui interes servește ea în ultimă instanță. Al statului sau al persoanei în cauză? Va combate respectiva soluție abuzul sau violența sau va opri (aparent!) imigrarea? Va îmbunătăți condițiile femeii implicate, sau îi va înrăutăți situația?

Marjam Wijers și Lin Lap Chew, specialiști din Olanda, utilizează un model care distinge șase abordări:

1. Traficul de femei ca problemă morală

Este cea mai veche abordare și are la bază refuzul prostituției. Din această perspectivă, traficul este un rău care acompaniază inevitabil prostituția. Prostituția este văzută fie ca un rău ce trebuie eradicat, fie ca un rău inevitabil care trebuie controlat. Prima variantă este susținută de argumente morale — adică prostituția este incompatibilă cu demnitatea umană și a valorilor ființei umane „periclitînd bunăstarea individului, a familiei și a comunității”, pe cînd a doua poziție se înca-drează mai degrabă în curentul feminismului contemporan și susține că prostituția ca atare reprezintă violență sexuală.

Din această abordare, orice prostituție este și trafic de femei, deci combaterea traficului înseamnă combaterea prostituției. Legile și măsurile trebuie îndreptate spre combaterea prostituției, criminalizînd toate părțile inclusiv prostituata (în sistemul prohi-biționist) sau numai a treia parte (în sistemul aboliționist).

Această abordare, deși dorește să apere femeia, are ca impact izolarea, stigmatizarea, marginalizarea femeilor ce lucrează în prostituție. În plus, datorită statutului ilegal și stigmatizat al muncii lor, ele sînt supuse la un risc de abuz și violență mai mare.

2. Traficul ca problemă de ordine publică

În cadrul acestei abordări, prostituția este considerată în același timp moral îndoielnică, însă imposibil de eliminat din societate. Prostituția este privită chiar ca un rău necesar. Chiar dacă este mai mult sau mai puțin acceptată, prostituția este considerată drept un pericol pentru ordinea publică și trebuie, de aceea, controlată și ținută între anumite limite bine determinate. Corespunzător, politicile guvernamentale se concentrează

asupra impunerii ordinii publice prin controlul asupra comportamentelor sau persoanelor „indecente”, interzicându-li-se acestora cât mai mult cu putință accesul la viața publică sau la vizibilitate. Controlul are un caracter statal în special prin obligativitatea înregistrării și obținerii de permise de lucru — stipulându-se controale medicale obligatorii, prohibiția de a lucra în afara anumitor arii, impunerea chiar și a naționalității celor în cauză (de exemplu, este permisă prostituția localnicilor, dar nu și cea a imigranților).

Principala motivație din spatele acestor reguli nu este siguranța prostituatei, sau protecția ei împotriva violenței sau abuzului, ea neavând drepturi de muncă sau trai care să fie responsabilitatea statului — ci protecția societății împotriva „răului necesar”.

Pe lângă riscul de a fi arestată, expulzată, femeia este stigmatizată și marginalizată. De exemplu, înregistrarea forțată la poliție poate împiedica libera deplasare a persoanei în interiorul sau în afara țării, poate influența negativ posibilitățile de angajare ulterioară în alte locuri de muncă. Înregistrarea tinde să creeze diferențe între formele legale și ilegale de prostituție. Unele femei nu vor dori să se înregistreze din cauza efectelor stigmatizante, altele deoarece au un statut ilegal de imigrant, născându-se astfel un circuit ilegal.

3. Traficul ca problemă de crimă organizată

Atunci când traficul este definit ca o problemă a justiției criminale, a legilor criminale, strategiile au ca țintă obținerea unor pedepse mai grele, îmbunătățirea cooperării internaționale a polițiilor și alte măsuri pentru ca munca procurorului să fie cât mai eficientă. Prin aceasta, combaterea traficului de femei devine „combaterea crimei organizate”.

Abordarea penală, criminală se concentrează asupra agresorului și victimei, pe undeva rupți de contextul structural, social.

Trebuie să reliefm faptul că pedepsirea criminalului nu înseamnă și drepturi pentru victimă, procesul criminal nu este conceput pentru victimă — ea fiind doar un martor. Femeii folosite ca martoră într-un proces avînd ca obiect crima organizată nu i se oferă protecție adecvată sau drepturi la compensare.

4. Traficul ca problemă de migrare ilegală

Împreună cu abordarea criminală, traficul de femei tinde să fie identificat tot mai mult cu migrarea ilegală, în special

în Europa de Vest. Prin această abordare se încearcă „prevenirea intrării posibilelor victime”, combaterea reducîndu-se la combaterea migrării. S-au luat deci măsuri de reprimare a imigrării prin acordarea cu dificultate a vizelor, înăsprirea controalelor la graniță, observarea mai îndeaproape a căsătoriilor mixte, și criminalizarea celei de a treia părți, care facilitează intrarea.

E clar că această abordare servește mai degrabă interesului statului împotriva imigrării decît interesului și protejării femeii abuzate.

Interesul femeii este pus în opoziție cu cel al statului. Statutul ilegal al femeii, lipsa posibilităților de migrare în combinație cu cererea de forță de muncă în sectorul neoficial și lipsa posibilităților de muncă în propria țară fac din trafic o afacere profitabilă și forțează femeile să intre într-un circuit ilegal, fără protecție împotriva violenței și exploatarei. Mai mult, metodele de migrare și statutul ilegal al femeilor în țările de destinație le fac dependente și vulnerabile la formele variate de abuz, violență, practic asemănătoare sclavagismului.

Aceste două abordări — traficul ca problemă de crimă organizată și migrație — sînt puternic reflectate în instrumentele politice europene recente — cum ar fi Comunicatul Convenției Europene și Acțiunea Comună asupra comerțului cu ființe vii și exploatarea copiilor — adoptată de Consiliul de Miniștri al UE, documente care se concentrează asupra unor măsuri drastice de limitare a imigrării și o creștere a conlucrării poliției și a sistemelor judiciare pentru a combate

crima organizată. Chiar și definiția folosită: transportul legal sau ilegal al femeii din țările lumii a treia către UE demonstrează acest lucru.

5. Traficul ca problemă a drepturilor omului

Această abordare pornește de la ideea că prostituatele și femeile obligate la prostituție sînt cele care devin victime, și ca atare ele sînt cele care trebuie protejate. Astfel, combaterea traficului se poate realiza prin promovarea și protejarea drepturilor umane ale prostituatei, ale victimei traficului, inclusiv prin reparații legale, restituiri, compensații, reabilitări.

6. Traficul ca o problemă a dreptului muncii

Abordarea privește prostituția ca o ocupație, asupra căruia toate prevederile legale privind dreptul muncii (inclusiv interzicerea muncii „la negru”) trebuie să fie valabile.

Combaterea traficului se axează pe promovarea și protejarea dreptului la muncă, îmbunătățirea condițiilor de muncă a femeilor, incluzînd muncitorii din sex-business.

După cum se vede, de aceste tipuri de abordări depinde și modul în care o țară își formulează metodele de combatere a traficului de femei. Dacă există divergențe asupra modurilor de abordare, există de asemenea un consens general privind necesitatea de a ieși din inactivitate, din ignorarea dintr-o falsă pudoare a acestei probleme, care este în beneficiul celor care își clădesc o imensă putere economică subterană din traficul de femei.

Lucia BRISCAN

EVOLUȚIE DEMOGRAFICĂ:

1930:	<u>242.656 (1,70%)</u>
1956:	<u>104.216 (0,60%)</u>
1966:	<u>64.197 (0,37%)</u>
1977:	<u>227.398 (1,05%)</u>
1991:	<u>815.000</u>
1992:	<u>1.010.646 (1,76%)</u>

Repartiția pe județe

• 409.723 de romi (1,8% din populația României);

• 34.798 în județul Mureș, 32.954 în București, 21.796 în Bihor, 18.730 în Sibiu, 18.037 în Dolj, 16.334 în Cluj, 15.612 în Brașov, 14.836 în Timiș, 13.325 în Arad, 12.661 în Alba, 11.515 în Călărași, 11.315 în Dâmbovița, 11.129 în Buzău, 10.714 în Giurgiu, 10.560 în Teleorman, 9869 în Ialomița, 9852 în Olt, 9823 în Satu Mare, 9224 în Sălaj, 9004 în Bistrița-Năsăud, 8154 în Bacău, 7776 în Caraș-Severin, 6701 în Maramureș, 6477 în Argeș, 6378 în Galați, 5918 în Iași, 5577 în Hunedoara, 5136 în Suceava, 4992 în Mehedinți, 4620 în Constanța, 4299 în Gorj, 4216 în Brăila, 3859 în Neamț, 3827 în Harghita, 3477 în Vrancea, 3431 în Vilcea, 2641 în Covasna, 2569 în Vaslui, 2025 în Botoșani, 1363 în Tulcea.

APARTENENȚĂ RELIGIOASĂ:

<u>342.130</u>	ortodocși
<u>19.275</u>	romano-catolici
<u>17.598</u>	reformați
<u>7.919</u>	pentecostali
<u>3.569</u>	greco-catolici
<u>1.694</u>	advențiști
<u>932</u>	baptiști
<u>920</u>	creștini după Evanghelie
<u>910</u>	unitarieni
<u>583</u>	musulmani
<u>229</u>	evangelici de confesiune augustană
<u>110</u>	ortodocși de stil vechi
<u>896</u>	alte
<u>3.203</u>	fără religie
<u>235</u>	atei
<u>735</u>	nedeclarată

ISTORIC

Romii au populat nord-vestul Indiei (Pundjabul), și au părăsit aceste ținuturi în jurul anului 1000 în urma ocupației musulmane a acestor teritorii. Limba romilor este foarte asemănătoare cu limba vorbită și în prezent de anumite grupuri ce se înfilnesc în aceste ținuturi. Lingviștii sînt de acord că, în ciuda dialectizării acestei limbi, ea rămîne totuși unitară, avînd o rădăcină indică.

Lipsa documentelor cu „vechime” care să facă referiri într-o formă sau alta la populația de romi din România îngreunează mult reconstruirea vieții, comportamentului și obiceiurilor acestui popor aflat, se pare, pe aceste meleaguri încă de la începuturile celui de-al doilea mileniu al erei noastre.

Abia în anul 1385 sînt pomeniți pentru prima dată romii, într-un act de danie domnesc către mănăstirea Vodița. Odată cu pămîntul și acareturile cu care se înzestra mănăstirea se mai primeau și „40 de sălașe de țigani” care constituiau neîndoiește o parte importantă a averii și inventarului cedat mănăstirii.

Nota specifică a documentelor existente este dată de faptul că, în totalitatea lor, acestea se referă la romi aflați deja în robie, la romi deja aserviți. Or, dacă avem în vedere procesul istoric de aservire, este bine știut că acesta nu apare brusc. Astfel se poate afirma că existența romilor în Balcani și pe teritoriul României datează cu mult înaintea anului 1385. Chiar dacă acceptăm teoria potrivit căreia romii ar fi pătruns în Țările Române prin nordul și estul Moldovei ca robi tătarești (deci ca oameni deja aserviți), penetrarea lor, trecînd de la un stăpîn la altul și străbătînd distanțe pînă în sud (împrejurul mănăstirii Tismana), a însemnat deja o istorie derulată în timp îndelungat.

Conform unor studii mai noi, fluxul migrator principal al romilor a intrat în spațiul dintre Dunăre, Marea Neagră și Tisa prin partea de sud a teritoriului. Ei și-au găsit locul și rolul necesar în contextul social și economic al societății în care au intrat, răspunzînd unor trebuințe ale populațiilor majoritare cu care au venit în legătură (populații de contact). Complementaritatea economică reprezintă poziția de pe care s-a structurat procesul de simbioză culturală, caracteristică culturii romilor.

Încă în timpul migrației ei apărut disensiuni între diferitele grupuri de romi,

ceea ce a dus la separarea pe neamuri a grupului etnic. Elementele noi (tipul de comunitate, zonalitatea geografică etc.) au contribuit la persistența acestei stări. Romii, ca și vechii indieni, transmiteau profesia și toate secretele legate de meșteșug din generație în generație. Necesitatea de a se adapta la materialele, condițiile și cerințele locurilor pe unde au umblat, a constituit un factor definitoriu pentru modul în care și-au exercitat meșteșugurile. Neamurile s-au diferențiat astfel și conform ocupațiilor, fiecare neam avînd și subneamuri (de ex. în cadrul fierarilor există potcovari).

Specific comunității de romi este că ea, în întregime și timp de secole, a fost menținută într-o situație de marginalitate. Strategia de viață a comunității s-a adaptat la această situație prin izolarea populația majoritară și prin menținerea într-o oarecare măsură a caracterului migrator. Efectul secundar a fost perpetuarea marginalității. Ca rezultat s-au format stereotipuri etnice negative față de romi. Dezrobirea, în loc să faciliteze ștergerea diferențelor, le-a perpetuat într-o altă formă: ea a împins această minoritate spre îndeletniciri specifice, menținînd respingerea, discriminarea, starea de sărăcie. S-au dezvoltat profesii auxiliare pentru societate, cum ar fi fierăritul, fabricarea de unelte de lemn etc. Unele grupuri s-au specializat în utilizarea unor resurse sărace, cu potențial economic redus (achiziționarea și vînzarea sticlelor goale), sau la exploatarea marginală a colectivității (ghicitul, cerșitul). Situația socială deosebită cu care se confruntă și în prezent această minoritate etnică (șomaj accentuat, număr mare de copii), face ca nu rareori ea să fie percepută și ca o minoritate socială, nu în ultimul rînd contribuind la aceasta procentajul ridicat de analfabetism și lipsa unei elite intelectuale proprii. Apoi, pe lângă intoleranța neromilor față de grupurile de romi (în peste 30 de localități au fost incendiate și distruse locuințele romilor, unii dintre ei fiind linșați), nu mai puțin nefastă pare să fie divizarea diferitelor comunități de romi, între care există o situație conflictuală.

Surse: Partida Romilor; Comisia Națională pentru Statistică; Consiliul pentru Minoritățile Naționale.

Din vremea țiganilor

film iugoslav în regia lui Emir Kusturica

În cadrul Săptămîinii toleranței prezentările de filme sînt deja o tradiție. În anii anteriori au fost rulate filme clasice ca „Procesul de la Nürnberg” sau filme în premieră națională ca „A șaptea cameră” sau „Secția”.

Cel pe care îl prezentăm azi, 21 martie 1999, „Din vremea țiganilor”, al regizorului iugoslav Emir Kusturica, laureat cu premii de prestigiu, între care și Palme d'Or, este o producție aparte. Prezintă o lume care se află lîngă noi, dar totuși necunoscută nouă, învăluită în ignoranța și în stereotipiile noastre. Cea a romilor.

Prin ce se caracterizează această lume? În primul rînd, prin contraste. Este o lume a muzicii și a dansului, dar și a suferinței. Este o lume a unor oameni foarte săraci și foarte bogați. O lume unde dragostea se transformă în ură și ura în dragoste de la un moment la altul. O lume cu valori tradiționale stricte, unde membri comunității se supun cutumelor severe, dar care trăiesc în același timp în promiscuitate.

De ce trăiesc romii așa cum trăiesc? Din perspectivă istorică, este evident că această comunitate, marginalizată timp de secole — ținută chiar în sclavie — nu a avut posibilitatea de a-și construi un alt mod de viață. La fel de evident este și faptul că diferențele culturale dintre romi și ne-romii din Europa sînt mult mai mari decît diferențele dintre români și maghiari, irlandezi și italieni, laponi și greci. Iar distanța fizică dintre ei și noi este mult mai mică, decît, de pildă, între laponi și greci. Această diferență culturală, combinată cu necunoașterea, a dus la apariția stereotipurilor negative, a stigmatizării romilor. Dar așa cum noi îi stigmatizăm, la rîndul nostru și noi, *gadjoii* sîntem stigmatizați de ei. Este un cerc vicios al fricii și neîncrederii reciproce.

Urmărind filmul, avem posibilitatea să cunoaștem această lume a romilor, poate nu așa cum este ea, ci așa cum o vede un artist: Kusturica. O lume uneori înduioșătoare, alteori respingătoare. Poate cele respingătoare sînt puse în evidență, sau subconștientul nostru le scoate în evidență, pentru că ne par nouă mai stranii. Spre exemplu, prezentarea unor secvențe cu oameni care își fac necesitățile. Este ceva cotidian, dar pe ecran arătate puțin distorsionat? Pentru că această lume, ca oricare alta, are partea sa de umbră. Dacă această realitate nu ar fi scoasă în evidență, nu ar fi pusă în văzul tuturor, am fi departe de a înțelege ce înseamnă a fi rom, a trăi într-o comunitate de romi, a trăi alături de o comunitate de romi.

Chiar dacă este Săptămîna Toleranței, trebuie afirmat cît

se poate de clar că toleranța adevărată nu înseamnă a tolera orice. Există comportamente, chiar obiceiuri care contravin unor valori general acceptate. Acestea nu trebuie tolerate, nu trebuie lăsate să se perpetueze. Prin ce mijloace? Nicidecum prin asimilare, nicidecum prin ștergerea unei identități, purtătoare de valori. Nu prin forță, nu prin violență.

Cînd se întîlnesc două culturi diferite, cu comportamente diferite, valorile nu mai sînt de la sine înțelese. O experiență proprie: cu ocazia unei conferințe internaționale, într-un restaurant elegant, mă aflam la masă, cînd mi-a atras atenția un rîgîit adînc și îndelungat. Consternat, m-am uitat în direcția de unde venea zgomotul, insuportabil pentru mine. Și am văzut un profesor indian, care tocmai își terminase prînzul și care își exprima astfel satisfacția. Era un comportament normal? În mediul respectiv, pentru un moment, mi s-a părut inacceptabil.

Ar fi fost normal ca persoana respectivă, aflîndu-se în Europa, să se conformeze etichetei europene. Dar eu oare, dacă voi avea ocazia să vizitez India, voi respecta obiceiurile locale? Sau le voi încălca, din ignoranță sau datorită incapacității mele de a mă adapta?

Nu e simplu să decidem ce se poate și ce nu se poate tolera. Poate filmul care va

începe peste cîteva momente ne va ajuta să înțelegem mai mult decît pînă acum, să discernem, să luăm poziții mai corecte.

Citind „Arhipelagul Gulag” al lui Soljenișin, ne putem da seama de încercările la care un om este supus în situația în care este împins să trăiască o viață unde doar supraviețuirea contează. În astfel de situații, oameni care în societatea normală aveau o înaltă ținută morală și-au pierdut verticalitatea, lupta pentru viață i-a făcut să se gîndească doar la ei. Alții însă au rămas oameni. Contrastul dintre cele două categorii s-a evidențiat doar în situația-criză a mizeriei. Un contrast asemănător cu cel care domină comunitatea romilor.

Filmul, fiind unul artistic și nu comercial cu eroi pozitivi și negativi în care primii înving, poate avea mai multe înțelesuri. Pus în anumite situații să explice ce reprezintă o pictură sau alta, de fiecare dată am răspuns: pe tabloul respectiv se află exact ceea ce se vede: pentru unii linii și culori, pentru alții o figură de om, pentru alții durere. Nu vă voi explica ce o să vedeți. Dar vă voi mărturisi că, pentru mine, acest film poartă un alt titlu. Nu este „Vremea țiganilor”, ci „Vremea noastră”. Vremea noastră, cînd trebuie să întindem o mîină pentru ca această comunitate să nu trăiască la limita supraviețuirii, în permanentă frică, frică de noi, frică de ziua de mîine.

HALLER István

Academia Interculturală Transsylvania

Programul sesiunii

Blaj / Alba Iulia / Tîrgu - Mureș
24 - 30 aprilie 1999

24 aprilie, sîmbătă

- Despre diferența transilvană, Alexandru CISTELECAN
- Aspecte din istoria Banatului, Luminița BĂRBULESCU WALNER, Miodrag MILIN
- Transilvania și/sau Banatul? — dezbateri, Alexandru CISTELECAN, Luminița BĂRBULESCU WALNER, Miodrag MILIN

25 aprilie, duminică

- Participarea la slujba greco-catolică
- Banatul model de conviețuire multiethnică, Luminița BĂRBULESCU WALNER
- Comunitatea de romi, Florin MOISĂ

26 aprilie, luni

- Școala Ardeleană, Cornel TATAI BALTĂ
- Spiritualitatea greco-catolică din Ardeal, pr. dr. Ioan MITROFAN
- Dezbateri ale eseurilor scrise de studenți

27 aprilie, marți

- Elita românească transilvană - integrare sau respingere, Marius TURDA
- Vizitarea Muzeului de Istorie Blaj
- Dezbateri ale eseurilor scrise de studenți

28 aprilie, miercuri

- Bilingvismul în Transilvania, Dan CULCER
- Vizitarea Blajului istoric
- Atelier: Dansul popular ardelean, Achim JIDVEIANU

29 aprilie, joi

- Excursie: Blaj - Alba Iulia - Abrud - Cîmpeni - Turda - Tîrgu-Mureș

30 aprilie, vineri

- 20 Martie 1990 - studiu de caz
- Vizitarea orașului Tîrgu Mureș
- Înminarea festivă a diplomelor

Gîlceava politicianului cu federalismul

Este înspăimîntător cît de retardate idei despre stat au politicienii noștri. După modelul Leviathanului, structura de stat este înțeleasă de ei ca neavînd nici o legătură cu societatea, oamenii sau preocupările acestora. Un perpetuum mobile ce, odată pus în funcțiune cu ajutorul unei constituții, va funcționa doar cu ajutorul Sfîntului Duh. Societatea civilă reprezintă pentru ei o abstracție, cel mult un cumul de opinii ce „trebuie respectate”, adică trecute cu vederea. Funcțiile acestui organism nu sînt înțelese, nici măcar cunoscute. Politicianul nostru, confundîndu-se cu statul, uită că societatea este cea care a născut ordinea de drept, autoritățile pentru a se ordona, și că tot ea le poate redefini dacă și cînd socotește de cuviință.

Legea penală interzice orice acțiuni care pun în pericol ordinea constituțională, caracterul național, suveran, independent, unitar și indivizibil al statului român, precum și inițierea sau constituirea unor asociații sau grupări în acest scop, pedep-sindu-le drastic. Aceste valori sînt considerate de constituție ca fiind supreme, modificarea lor fiind interzisă chiar de aceasta. Cu adevărat, politicienii noștri trebuie să se fi simțit într-atîta de îndumnezeiți încît la redactarea Constituției au luat-o drept Tablele lui Moise.

După cum spunea un mare jurist român, Eleodor Focșeneanu, limitarea posibilităților de revizuire este o gravă eroare, deoarece înseamnă a impieta asupra voinței generațiilor viitoare, impunîndu-le voința noastră de acum, fără să cunoaștem năzuințele lor și evoluția societății civile viitoare.

Dacă acești domni care pretind că mîină destinele națiunii române ar arunca un ochi într-un manual de drept constituțional, ar descoperi cu surprindere că, la capitolul „Forme de Stat”, știința nu deosebește calitativ în nici un fel între statele unitare și cele compuse. Culmea, răul în societate nu provine din forma de stat, ci din forma de guvernămînt! Nu federalismul, nici măcar regalismul nu ar putea distruge națiunea română, ci doar prostia cu mărgăritare a Politicianului. Presupunînd că Transilvania ar avea

Guvern și Parlament proprii, România nu ar dispărea decît din cauza proastei conduceri a structurilor publice, iar nu a formelor autonome de organizare. Realitatea o arată: cu sau fără structuri autonome, statul român se duce în momentul de față de rîpă.

Personal, nu cred că autonomia ar aduce ceva bun românilor, și nici federalismul, însă din cu totul alte considerente. Atîta timp cît persistă mentalitatea paternalistă, cît timp așteptăm „să se facă” ceva exclusiv de la centru, nici nu poate fi vorba de federalism, care presupune, odată cu puterea de a lua decizii pe plan local/regional, și responsabilitatea pentru aceste decizii. Însă lipsa de contraargumente, altele decît balivernele populiste, arată că drumul clasei noastre politice de la Vladivostock la Londra se face nu cu avioane americane, ci pe măgari. Este însă inacceptabil ca aceste produse ale societății românești să se întoarcă împotriva propriului părinte, acuzîndu-l de te miri ce crime existente doar în închipuirea lor.

De curînd, laburiștii din Marea Britanie au cîștigat în alegeri în fața Partidului Național Scoțian, cu argumente inteligente ce nu seamănă defel cu cele ale politicienilor belgrădeni. Dacă Scoția se va separa de Anglia rămîne de văzut. Aceasta se va întîmpla — dacă se va întîmpla — pentru că oamenii vor dori acest lucru, în virtutea unei deliberări îndelungi, purtate pe tărîmul raționalității, iar nu din cauza unor forțe oculte, „străine”.

Dacă politicianul român va continua să trateze aceste lucruri ca pe niște mofturi ale unor „frustrați intelectuali aventurieri”, ce nu necesită decît clișee politicianiste pentru a fi demolate, vor avea mari surprize. Oamenii au dreptul imuabil de a-și alege soarta și liderii. Pe acest tărîm doar forța argumentului și eficiența statului în treburile publice pot contracara noile orientări. Orice altceva este un atentat la adresa societății. Așadar alertă, domnilor politicieni! Se apropie democrația!

*Viorel ADRIEVICI, absolvent al
Academiei Interculturale Transsylvania*

Bucureșteanul: radiografia unei mentalități moderne

Pentru provincial, bucureșteanul rămâne prototipul unei prezențe către care tinde să ajungă. În Centru se găsesc cele mai multe instituții de cultură pe m². Și totuși, cunoscându-l pe bucureștean în spațiul său de habitat, adesea provincialul se retrage dezamăgit când tumultul centrului devine insuportabil pentru el.

În plină modernitate, anii '20, N.D. Cocea afirma disperat că „[...] Neavînd timp să citească sau incapabil să citească, bucureșteanul trăiește în veacul acesta, al douăzecilea, în epoca cea mai frământată, desigur, cea mai dureroasă, poate, ... incomparabil mai bine materialicește decît negrul din mijlocul Africii, aidoma la fel însă, dacă judecăm lucrurile pe măsura sufletului și-a inteligenței. Toată știința lui e adunată din ziare prost scrise; toată cultura lui e făcută din ce brumă i-a mai rămas de pe băncile școlilor noastre, unde știm doar cum și cît se învață; toată spoiala lui de civilizație e făcută din frecătura permanentă cu cei de-o teapă cu dînsul, în berării, pe stradă, la slujbă, sau uneori, seara la cinematograful. ... Mîncarea, băutura, femeia, iată sfința trinitate, unica preocupare, printre micile traficuri, nenumăratele gheliruri și grijile mai mărunte ale existenței, blagoslovitului nostru bucureștean.”¹

După 70 de ani, eseistul Horia Patapievici, remarca cu aceeași disperare, dar cu o notă mai accentuată: „ies pe stradă și nu văd oameni normali. Ca într-un coșmar, aproape toți cei pe care îi întîlnesc, se bîlbîie, își bîfîie ochii, dau din picioare ca apucații, înjură, se zdrelesc între ei cu plăcere, vorbesc schimonosit, rostesc idiofenii. Ce se întîmplă?”²

Unde ar putea fi plasat începutul? Desigur, odată cu procesul de modernizare a societății bucureștene, cu finalul veacului al XVIII-lea. La mai bine de 70 de ani de la acest debut, publicistul Grigore Păucescu scria despre o realitate, relevantă chiar și pentru zilele noastre: „De o parte avem o societate de oameni simpli, inculți; pe de altă parte, legile încîlcite de o complexitate savantă, date în mîna acestor oameni ca să le aplice. Cîți primari știu să caute în legile organice ale primăriei, pe care le au în mîna, cîți știu să citească, și din cei ce știu să citească, cîți înțeleg.”⁶

Realitatea de astăzi s-a mutat în stradă, iar ceea ce alimenta disperarea unora cu peste 70 sau 100 de ani în urmă nu este decît ceea ce se poate întîlni și astăzi — absolut banal — pe oricare stradă bucureșteană, stație de metrou sau piață mai aglomerată. Nimic altceva decît o extraordinară coabitare între oameni și cîini printre gunoaie, indiferență funcționărească, nervi din senin, lipsă de igienă, accent țigănesc care deja este obligatoriu pentru toți ‘neîncepuții’ pentru a se face remarcați, accent care este preponderent în muzica ușoară de ultimă oră, stil vestimentar lipsit de gust și feminitate pe care adolescentele — într-o furie colectivă, cu rare excepții — l-a preluat fără a-și pune elementare întrebări, ceea ce denotă clar lipsa desăvîșită a personalității; și ar mai fi multe altele. Și cum modelul centrului se exportă, decupajele sale se regăsesc la scară națională.

Reperle păstrate pentru perioada de după primul război mondial se regăsesc în mare parte în reperle cotidiene actuale; în rîndurile romancierului Radu Cosmin, întregul mecanism al

preluării modelului modern occidental decît societatea românească, este redat miniatural dar fără să-i scape nici un detaliu: „Capitala Babylon a țării se schimbă ea însăși într'o perpetuă alergare. De dimineața pînă seara, și noaptea pînă'n zori, era o continuă goană amețitoare după cîștig, după fericire. Umilul muncitor cu mîna, sau micul slujbaş alerga cu sudorile pe frunte, pentru o pîine. Speculanții, samsarii de bursă, acționarii cu miile, și marii excroci ai zilei alergau după îmbogățire.

Femeile cu fîgăduinți de raiu în priviri, alergau, roșii de fard și amețite de lux și șampanie, după naivi cu punga plină după jumulire.

Bărbații însurați, în dorul unor fericiri noi, alergau după femeile altora.

Sexagenarele măscuite și fezandate alergau după imberbii și minorii prietenilor. Măscăricii și proxeneții alergau după vînături noi, după copile de 13 ani, cu vițel în sînge din leagăn.

Șofeurii alergau beți pe străzile Capitalei, după victime noi pe care le striveau și le lăsau cadou, Morgei.

Negustorii se întreceau între ei în alergări de jaf... Parlamentarii alergau după permise, permisele după vagoane, vagoanele după lei și leii după excroci.

Pungașii alergau după lovituri, sergenții după pungași și toți laolaltă după împărțeală...

Fetele nemăritate alergau după băieți, băieții după franci, și francii, după Simplon. Cu toată valuta scandalos de scăzută, se găseau în Babylonul tarapana, destui lei ca îmbuibății vieții s'alerte spre Paris. Și călătorii bine ghiftuiți, alergau după trenuri, trenurile după accidente, accidentele după victime. Pînă și morții alergau după cimitir, căci cimitirele fugiau de ei. O Ordonanță a Primăriei vestea capitala că nu mai sunt locuri la cimitire.”⁷

Așadar, moșia lui Caragiale este întregă și neschimbată.⁸

NOTE:

1) N.D. Cocea, „Pentr-un petec de negreață”, Editura Fundației „Chemarea”, 1993, Iași, pp. 215-216.

2) H.R. Patapievici, „Politice”, „Înapoi la chestiunea specificului național”, Humanitas, 1996, București, pp. 64-65.

„[...] În noi izbucnesc, vrînd-nevrînd, gesturile melo-epileptice, scobitul în nas, scuipatul în farfurie, argumentarea prin înjurături, zbiratul cu spume la gură, etc. E o mojiție innăscută, ceva de țaran care, crezînd că poate ajunge boier cu apucături de precupeață, s-a instalat nesimțit în casele orașenilor devenind ireversibil și inconștient țărănoi.” (ibidem, p. 64).

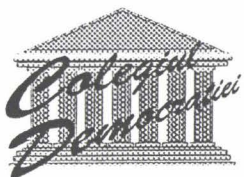
6) Grigore Păucescu, 1870, cit. Marian Nazat, „Starea de anormalitate”, „Național”, marți, 7 iulie 1998, p. 5.

7) Radu Cosmin, „Babylon”, Editura Rampa, 1921, București, p. 228.

8) Vezi articolul „Moșia lui Caragiale” scris de Claudiu Iordache, „Curentul”, an. II, no. 211(269), 10.IX.1998, p. 18.

Adrian MAJURU,

absolvent al Academiei Interculturale Transsylvania

Renate WEBER și Gabriel ANDREESCU la Colegiul Democrației

În luna martie, cursul cel mai important desfășurat la Colegiul Democrației a avut ca subiect principal drepturile omului și drepturile minorităților. Lectorii acestui curs au fost doamna Renate WEBER și domnul Gabriel ANDREESCU. Avînd un caracter interactiv, abordarea temelor s-a bazat mai ales pe fixarea unor definiții și a unor termeni de bază.

Discuția a fost condusă în prima parte a cursului de doamna WEBER, dînsa definind drepturile omului și accentuînd calitățile acestora de inalienabilitate și universalitate. Afirmă: *drepturile le ai oricum, problema e cum le exerciți*, pregătește intrarea în discuție a limitării drepturilor unei persoane, care se face simțită în momentul în care drepturile altora sînt încălcate. Statul are un rol foarte important în apărarea drepturilor omului, protejîndu-le prin legislația pozitivă. Istoricul *Declarației universale a drepturilor omului* este prezentat ca fiind în strînsă legătură cu *Carta drepturilor* și cu *Constituția Americii*. La acest punct al relației, doamna WEBER insistă asupra

faptului că *Declarația universală a drepturilor omului* nu este un document juridic, chiar dacă are o astfel de formă; ea nu a fost invocată în litigii. De la *Bill of Rights*, discuția se oprește asupra codificărilor legislative de după cel de-al doilea război mondial, unde drepturile minorităților au rolul de a susține și evidenția drepturile omului. De asemenea, este menționată *Carta ONU*, ca reprezentînd primul document care conține noțiunea de drepturi ale omului în accepția sa de astăzi. Cît despre *Declarația universală a drepturilor omului*, intrată în vigoare la data de 10 decembrie 1948, ea este structurată pe două tipuri de articole: cele care privesc drepturile civile și politice, și cele care se ocupă de drepturile economice, sociale și culturale. Pe lîngă *Declarația universală*, doamna WEBER a vorbit de existența a două pacte internaționale în această direcție, unul referitor la drepturile

civile și politice, celălalt la cele economice, sociale și culturale. Dar importanța acestei declarații este subliniată de faptul că unele state au încorporat-o ca atare în Constituție (*Constituția României*, art. 20).

Un alt document foarte important în ceea ce privește drepturile omului apare la nivelul Consiliului Europei; este vorba de *Convenția europeană a drepturilor omului*, care se ocupă doar de drepturile civile și politice. Un fapt interesant menționat de doamna WEBER este existența unei idei preconceptuate cum că

Noțiunea centrală din acest set este, evident, cea de minoritate națională, despre care domnul ANDREESCU, parafrazîndu-l pe domnul deputat Frunda, afirmă: *Termenul de minoritate nu face decît să identifice un grup fără să introducă nici un fel de conotație negativă, peiorativă*. Discuția se va contura mai departe în jurul unor anumite tipuri de identități care pot caracteriza o minoritate, naționalitatea fiind una dintre ele. Unele identități sînt foarte puternice și dau dovadă de specificitate. De exemplu, ceangăii își susțin identitatea, în

drepturile economice, sociale și culturale nu sînt privite de unii ca fiind într-adevăr drepturi; în Occident însă, *ele numai sînt aspirații, sînt realități*.

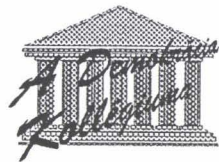
Ideea cea mai importantă este aceea pe care doamna Renate WEBER o enunță într-o manieră clară și simplă: *Cînd vorbim de drepturi, ele sînt în mod evident undeva, jos, la bază. Noi pe ele trebuie să construim*. Evident consecvență a ideii sale cum că *teoria e foarte frumoasă dacă știi ce să faci cu ea*, doamna WEBER demonstrează că într-adevăr știe cum s-o folosească, și anume lucrînd pe exemple practice.

Intenția dînssei de a îmbina teoria cu practica este continuată de domnul Gabriel ANDREESCU. Tema abordată de el, și anume drepturile minorităților, nu a fost discutată în amănunt înainte de fixarea termenilor vitali acestei probleme (popor-națiune, minorități naționale, autonomie, autodeterminare, secesiune, etc.)

pofida unor păreri care tind să-i încadreze în sfera națională maghiară.

Cursul nu a fost lipsit de abordarea unor probleme arzătoare ale actualității. Astfel, conflictul din Kosovo a folosit ca exemplu în explicarea termenului de autodeterminare. Domnul ANDREESCU nu a omis prezentarea situațiilor de excepție, una dintre acestea fiind cazul în care o minoritate deține puterea (de exemplu, albi din Africa de Sud). După discutarea ideilor generale despre minorități, importanța și caracterul acestora sînt subliniate prin afirmația: *Însăși ideea de minoritate națională înseamnă identificarea unei comunități*. Concise, exemplele domnului ANDREESCU au oferit o la fel de bună înțelegere a temei ca și cursul doamnei WEBER, participanții la curs primind și alte materiale din partea lectorilor. Și, bineînțeles... autografe!

Anda MOLDOVAN

Lungul drum al tranziției cătrecătre economia de piață

Luna aprilie a fost o lună plină pentru studenții Colegiului Democrației, aceștia avînd ca invitați oaspeți de seamă. Primele două cursuri, asupra cărora nu voi insista din lipsă de spațiu, au fost susținute de domnii SPIELMANN Mihály (o „istorie” a Transilvaniei) și Alexandru CISTELECAN (Elemente de cultură și istorie ale comunității românești din Transilvania), ele deschizînd de fapt o serie mai largă de cursuri privitoare la Transilvania, ca spațiu multietnic, multiconfesional și multicultural.

Voi insista însă asupra celei de-a treia personalități pe care noi, studenții, am avut onoarea să o avem printre noi. Acesta nu este nici mai mult, nici mai puțin decît persoana domnului Daniel DĂIANU, fostul ministru de finanțe, aflat după mult, mult timp — după cum însuși mărturisea — la Tîrgu Mureș, la invitația Ligii PRO EUROPA.

Tema cursului domniei sale a fost bineînțeles una economică, și anume „Economia României din perspectiva Sud-Est Europeană”, o lecție complexă în care însă economicul s-a îmbinat cu socialul și politicul (domenii care, de altfel sînt strîns legate între ele). Astfel, economia României după '89, nebeneficiind de niște așa-zise „condiții inițiale” cum ar fi: clarviziunea, înțelepciunea, voința politică și nici de legături solide cu organisme UE, a avut un continuu curs descendent, astăzi aflîndu-se într-o adevărată „stare de asediu”, Guvernul actual fiind pus într-o situație deosebit de dificilă și anume aceea de a gestiona o stare de criză.

Această stare de criză e dată de pericolul încetării de plăți, criza în sistemul bancar, inflația galopantă și posibilele mișcări sociale.

Dintre acestea domnul DĂIANU a accentuat în mod deosebit pericolul încetării de plăți, care, în cazul în care nu ar fi depășit, ar putea falimenta România, atît în plan economic (lipsind-o de credite pentru o lungă perioadă de timp, silind-o la raționalizări ale produ-

selor de bază și la importuri raționalizate), dar și politic (prin ascensiunea extremismului).

Totuși, dumnealui s-a declarat încrezător în capacitatea specialiștilor de la BNR de a „gestiona” acest pericol și în acest sens dînsul a remarcat luna iunie drept decisivă.

Mergînd pe această linie, domnul DĂIANU a subliniat pericolul unor posibile greve cu scopuri politice (care ar putea duce la căderea actualului Cabinet) care, combinate cu imaturitatea clasei politice (retorica politică populistă a unor politicieni de gen „reformă fără sacrificii” care denotă un început de campanie electorală) și corupția („o societate în care lupta politică este dominată de plasarea în diferite funcții a clientului, nu are șanse”), se pot constitui în frîne serioase atît pentru mersul reformei în general, cît și pentru acest efort de evitare a unei situații de încetare de plăți, complicînd și mai mult starea economiei.

Astfel, o posibilă creștere economică nu va fi posibilă în următoarele perioade fără evitarea pericolelor amintite, dar și fără o finanțare externă corespunzătoare, fără asanarea sistemului bancar și fără menținerea deficitului bugetar (prin crearea unui buget care să poată executa cheltuielile și prin izolarea acelor care pun mari presiuni pe piața creditelor).

Referitor la conflictul din Jugoslavia, domnul Dăianu a susținut că el va avea un efect negativ asupra economiei românești, acesta avînd de cîștigat doar în cazul creării unui nou plan Marshall (iluzoriu deocamdată datorită jenei financiare din EU) care să aducă, în timp, stabilitate în Balcani, și care să „lege” această regiune de Europa Occidentală.

În încheiere trebuie să remarc că în ciuda tonului pesimist al expunerii,

entuziasmul colegiștilor, manifestat printr-un mare număr de întrebări, și sinceritatea referentului, au creat o atmosferă cît se poate de deschisă.

Florin ROMAN,
student al Colegiului Democrației

BIBLIOTECĂ

Noi intrări în biblioteca LPE

POLITICI LINGVISTICE

- Dennis Ager — *Language, Community and the State*
- Reinhard Hartmann — *English Language in Europe*

IDEOLOGIE ȘI NAȚIUNE

- Keith Cameron (ed.) — *National Identity*
- Keith Cameron (ed.) — *The Nation: Myth or Reality?*
- Michael Purglove (ed.) — *The New Russia*
- Judith K. Proud — *Children and Propaganda*
- Bill Tupman, Alison Tupman — *Policing in Europe: Uniform in Diversity*

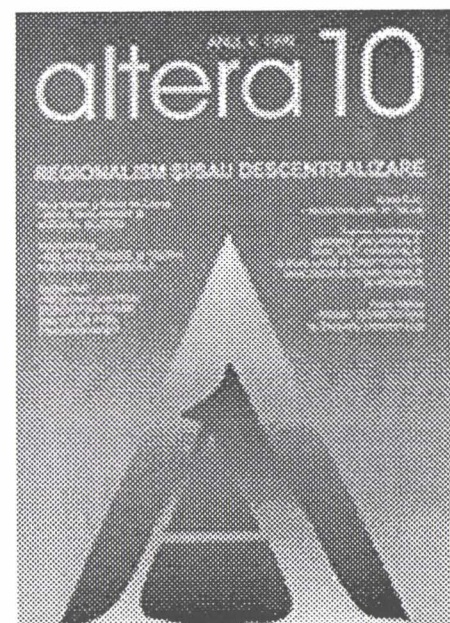
FEMINISM

- Elizabeth Woodrough — *Women in European Theatre*
- Maya Slater — *Women Voice Men: Gender in European Culture*

CULTURĂ

- Keith Cameron (ed.) — *Humour and History*
- James A. Coleman, Bigittte Rollet — *Television in Europe*
- Christopher McCullough — *Theatre and Europe*
- Wendy Everett — *European Identity in Cinema*
- John Wilkins — *Food in European Literature*

(D. B.)

dată surpriza constă în aceea de a descoperi că aceste modele se dovedesc a fi totuși, din punct de vedere practic, mai puțin radicale decât se vehiculează îndeobște.

Comprehensivul studiu semnat de Anna Bull, *Regionalismul în Italia*, după ce trece în revistă evoluția ideilor regionaliste și federaliste care au coexistat în paralel cu turnura *de facto* centralistă care s-a impus în cele din urmă în secolul trecut, scoate în evidență faptul că revendicările regionalismului italian sînt de factură mai degrabă economică, dezbaterile politice pendulînd între introducerea unui sistem federal de guvernare și extinderea autonomiei fiscale și administrative a regiunilor. Oricum, ideea prevalentă la începutul secolului, și anume de a găsi o soluție optimă de distribuire a resurselor de la regiunile mai dezvoltate spre cele mai sărace, pierde tot mai mult teren, întrucît realitatea a demonstrat că a subvenționa necondiționat ineficiența înseamnă a o încuraja.

Dialogul purtat de Alice Brown și David McCrone, cu alte cuvinte de o englezoaică și un scoțian, pe tema devoluției Scoției este emblematic pentru realismul și detașarea cu care aceste probleme sînt tratate — și soluționate! — în Marea Britanie (vezi *Noul parlament și viitorul Scoției*). Devoluția Scoției chiar dacă a putut constitui la un moment dat sau altul capul de afiș al mass media mondiale, nu s-a încadrat niciodată în tipul de subiecte care fac deliciul presei de scandal (cazul Italiei nu a fost scutit de asemenea convulsii). Britanicii, care nu au avut niciodată un mit al fondării națiunii, al unui erou descălecător ori al unui eveniment echivalent, dar care au, iată, cea mai solidă tradiție a parlamentarismului democratic, au reușit pe de o parte să impună (partea scoțiană), pe de alta să accepte (partea engleză) înființarea unui Parlament Scoțian.

Această orientare spre regionalism nu poate fi înțeleasă însă fără contrapartea ei — integrarea europeană. Fie moderat, fie „radical”, regionalismul este înțeles și acceptat astăzi în Europa ca o necesitate tocmai pentru că integrarea europeană, crearea unei structuri suprastatale, supra-naționale, este imposibil de realizat fără o corespunzătoare delegare a puterii spre structurile subnaționale, existente sau în facere. Această idee constituie nucleul studiului lui Karoly Gruber, *Regionalism, state naționale, integrare europeană: perspective vest-europene și central-est-europene*. După cum demonstrează Sabina Fati (*Regionalism prin descentra-*

lizare sau criză prin fragmentare), factorii politici din România înțeleg prea puțin acest lucru, aderînd declarativ, de ochii lumii, la valorile promovate acum în Europa, însă retrăgîndu-se ultragiutate atunci cînd se pune problema concretizării propriilor angajamente, dovedind astfel că nu înțeleg nici aceste valori europene, nici aspirațiile regiunilor românești. În sprijinul acestei teze vine și lucrarea lui István Haller, *Autonomia regiunilor în concepția Consiliului European și în legislația României*, care, punînd față în față legislația europeană și cea românească, relevă neconcordanța dintre ele și neajunsurile celei din urmă, care — deși se pretinde o prelungire autohtonă a prevederilor europene — nu este foarte departe de a fi o simplă răstălmăcire a acestora. Să fie această discrepanță o trăsătură definitorie a acestei părți de Europă?

Mentalitatea (politică) a Europei de Est diferă de cea a Europei de Vest și dacă numai în virtutea unui balast istoric (neglorioasa perioadă comunistă grefată pe lipsa unei tradiții anterioare a unei democrații solide), susține Will Kymlicka, de data aceasta însă dintr-un alt punct de vedere: cel al minorităților etnice. În replică, Gabriel Andreescu afirmă că valoarea etică a drepturilor minorităților are un caracter universal și că, chiar de-ar fi să ne limităm la aspecte pur pragmatice, a căror legătură cu morala este mai puțin evidentă, necesitatea de a le acorda minorităților drepturile care li se cuvin și-ar găsi justificarea: la o privire lucidă, acordarea drepturilor este mai puțin costisitoare decât refuzarea lor (care implică o întărire — nicicum ieftină — a măsurilor represive).

Dacă democrațiile occidentale au înțeles acest lucru, tratînd în consecință mai puțin emoțional diferența, fie ea etnică ori religioasă, și preferînd în schimb să urmărească hegemonia economică, Europa de Est continuă să mai cadă în capcana instrumentalizării politice a alterității de orice fel. Cazul provinciei Kosovo constituie în acest sens o ilustrare, analizat fiind în lucrarea lui Nonka Bogomilova din perspectiva instrumentalizării politice a diferenței religioase.

Prin mulțimea punctelor de vedere asupra regionalismului pe care le prezintă, și acest număr al revistei Altera își propune să ofere o bază de dialog, de dezbateri, definitorii democrației. Dincolo de democrație, nu ne mai rămîne decît o lume în care nu există opțiuni bune.

(D.B.)

România într-o „Europă a Regiunilor”

Centrul Intercultural al Ligii Pro Europa a organizat, cu prilejul lansării numărului 10 al revistei *Alteră (Regionalism și/sau descentralizare)* la data de 21 aprilie 1999, în Sala de Sedințe a Uniunii Scriitorilor din Timișoara, o dezbatere la care au participat: Elek Szokoly (Tirgu Mures), Gabriel Andreescu (București), Marius Turda (Baia Mare), Valeriu Leu (Reșița), Brîndușa Armanca (Timișoara), Ioan Almajan (Timișoara), Mariana Cernicova (Timișoara), Adriana Babeți (Timișoara) și alții. Moderatorul dezbaterii a fost domnul Mircea Mihăieș, redactor-șef al revistei culturale *Orizont* din Timișoara. Prezentăm în continuare fragmente din intervențiile participanților.

SZOKOLY Elek: România într-o „Europă a regiunilor” este o dezbatere amplă, iar o discuție pe această problemă este probabil inevitabilă atîta timp cît dorința noastră profundă este integrarea europeană, integrarea într-o Europă în care regiunea, euro-regiunea tinde să joace un rol din ce în ce mai puternic. (...) Trebuie să observăm că există o teamă aproape atavică la noi, nu numai o teamă a clasei politice, dar și a opiniei publice în general, față de orice formă de descentralizare. Evident, cunoaștem continuarea acestor raționamente: descentralizare = primul pas spre secesiune ș.a.m.d. E vorba de data aceasta însă de prezumția de vinovăție, care adesea paralizază regionalizarea, chiar dacă statul centralizat, din păcate sau nu, ne demonstrează zi de zi ineficiența sau incapacitatea sa de a administra un teritoriu sau o economie mult prea complexă pentru puterile și talentele sale.

Marius TURDA: Adevărul este că românul confundă regionalismul și descentralizarea cu separatismul. De multe ori am auzit acest lucru la oamenii de pe stradă și acest lucru reprezintă o provocare la adresa intelectualilor.

Valeriu LEU: Eu cred că ceea ce se întîmplă acum în Kosovo e un motiv în plus să ne privim cu un pic mai multă atenție chipul nostru în oglindă. Nu este, desigur, un lucru nou faptul că Banatul este un model al relațiilor relaxate. (...) Nu subscriu la ideea că dintotdeauna a existat aici toleranță și că ea este un dat, ceva căzut din cer sau o chestiune de genă pe care, vezi Doamne, doar noi am avut-o și am valorificat-o. Nu, este vorba despre o devenire istorică. (...) Doresc să amintesc că la 1718 austriei au introdus în Banat în mod automat egalitatea în fața legii. (...) Colonizarea germană, colonizarea habsburgică s-a făcut într-o manieră guvernată de o ideologie cosmopolită, ideologia luminilor. (...) Colonizarea a fost de tip stelar. Ca să ajungi la țîrg, că erai român, că erai neamț, că erai sîrb, trebuia neapărat să treci prin satul celuilalt. Ca să vezi ceva cu totul și cu totul diferit, nu trebuia să mergi peste mări și țări, ci doar pînă în satul vecin. Banatul a fost, dacă doriți, America Austriei. (...) Și trebuie să mai spun că această valoare de model a Celuilalt a fost preluată cu ușurință pentru că se făcea într-un mediu lipsit de frustrări. Celălalt nu era privit ca un agresor, Celălalt nu era un ins care l-a izgonit pe Altul, ci a venit în plus cu un model de civilizație și un model economic valabil, care putea fi preluat. Așa se întîmplă, de

exemplu, că țărani bănațeni, atunci cînd își dădeau copiii la școală, îi dădeau în gazdă la oricine altcineva, dar la români nu. Pentru că modelul românesc era cunoscut. Problema era să învețe și din ceea ce făceau ceilalți. (...)

Gabriel ANDREESCU: Aș vrea să adaug cîteva idei legate de faptul că omului obișnuit nu îi pasă de problema statului național. (...) Asta nu înseamnă că nu există o mitologie a statului național unitar și că forțele politice nu ar instrumentaliza această mitologie. Pentru că, dacă nu ar avea o anumită rezonanță în populație, ele nu ar putea să facă un capital din sloganul statului național unitar.

Brîndușa ARMANCA: De-a lungul anilor am auzit în rîndul clasei politice din România folosindu-se într-un mod absolut caraghios termeni care sînt chiar de nivelul de liceu, deci, pe care unii politicieni ai noștri nu au avut bunacuvîință de a-i învăța, de a-i descifra și de a-i folosi corect. În acele momente cînd acești termeni sînt preluați astfel de politicieni și transferați de ziariști publicului larg, apar sensibilitățile, apar reacțiile sentimentale, umorale, legate de federalizare.

Marius TURDA: Este într-adevăr foarte greu ca — după ce optzeci de ani s-au depus eforturi imense pentru crearea unui stat după model francez, cu ideologie germană, pentru centralizarea sa, pentru a face din București buricul acestui stat — apoi, în cîțiva ani să poți rupe toate aceste pîrghii și să creezi dialectici locale. Și, într-adevăr, cu toții sîntem nemulțumiți, nu doar Banatul; cred că toate regiunile din România suferă în raport cu centrul. Și aceasta mă trimite la faptul că noi avem de a face în realitate cu o deficiență instituțională profundă, care ține nu de faptul că noi mergem la București, noi cei din Transilvania, din Banat sau din Moldova, că nu rezolvăm problemele la București — asta nu ține neapărat de raportul centru-periferie, ci de

faptul că instituțiile statului român sînt la pămînt. Ceea ce se încearcă acum este o revitalizare a unora sau crearea unora noi.

Gabriel ANDREESCU: Să nu uităm că nu există o singură descentralizare. Există descentralizări bune și descentralizări proaste. Legea bugetelor locale este, fără îndoială, un pas extrem de important, însă efectele sale vor deveni vizibile abia la anul, iar unele din ele vor fi profund negative. Datorită noii legi a bugetelor locale, un oraș cum este Sibiuul va avea un venit cam de trei ori mai mare decît anul trecut. În schimb, satele, comunele din Sibiu, practic, nu vor

mai fi capabile să își asigure infrastructura elementară.

Mariana CERNICOVA: Marea problemă a ultimilor ani este că noua elită conducătoare, asumîndu-și cîștigul unor concepte deja gîndite și dezbătute în materie politică regională mai eficientă, și-a asumat proiectele fără să își asume însă și voința de a face ceva cu ele. (...) Cred că pe undeva aceasta este una din problemele cu care ne confruntăm la ora actuală, adică în ce măsură dezbaterii conceptulă, așa cum o promovează revista *Alteră* așa cum fac studiile pe care le realizează APADOR-CH, așa cum le cunoaște comunitatea academică interesată de acest domeniu, în ce măsură, așadar, aceste proiecte care arată bine și au modele care funcționează pot fi glisate către elita politico-administrativă, fără ca ea să le strice; cu alte cuvinte, li se dă totuși o jucărie care funcționează și care la demonstrație pare admirabilă, iar ei încep să îi scoată șuruburile și să o transforme într-un obiect bun numai de vitrină și ferească Domnul să se joace cineva cu el... Pînă la urmă, marele test al actualei elite politico-administrative va fi în ce măsură nu va încerca să facă din nou ceva pe ultima sută de metri a propriului mandat, ca să demonstreze astfel voința de a fi făcut ceva și lipsa de timp de a nu fi făcut totuși mai nimic.

Ziua Internațională pentru Eliminarea Discriminării Rasiale

Ziua de 21 martie a fost declarată de către Adunarea Generală a Națiunilor Unite Ziua Internațională pentru Eliminarea Discriminării Rasiale, ca reacție la uciderea a 70 de demonstranți în Sharpesville, Africa de Sud în 1960. În timpul săptămânii dedicate în Europa zilei de 21 martie, mii de oameni se implică în acțiuni vizând toleranța și drepturile egale.

În acest an, au avut din nou loc sute de acțiuni în întreaga Europă, ale unor organizații extrem de diverse. Activitățile au inclus de la demonstrații până la festivaluri de film, de la programe televizate speciale și până la curățirea sloganurilor rasiste de pe ziduri.

Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială adoptată de Adunarea generală a O.N.U. la 21.12.1965

Articolul 1

1. În prezenta convenție, expresia „discriminare rasială” are în vedere orice deosebire, excludere, restricție sau preferință întemeiată pe rasă, culoare, ascendență sau origine națională sau etnică, care are ca scop sau efect de a distruge sau compromite recunoașterea, folosința sau exercitarea în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alt domeniu al vieții publice.

2. Prezenta convenție nu se aplică deosebirilor, excluderilor, restricțiilor sau preferințelor stabilite de către un stat parte la convenție, după cum este vorba de cetățenii săi sau de străini.

3. Nici o dispoziție a prezentei convenții nu poate fi interpretată ca afectând, în vreun fel, dispozițiile legislative ale statelor părți la convenție, în ceea ce privește naționalitatea, cetățenia sau naturalizarea, cu condiția ca aceste dispoziții să nu fie discriminatorii față de o anumită naționalitate.

4. Măsurile speciale luate cu singurul scop de a se asigura cum se cuvine progresul unor grupuri rasiale sau etnice sau unor indivizi având nevoie de protecția care poate fi necesară pentru a le garanta folosința și exercitarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în condiții de egalitate nu sînt considerate ca măsuri de discriminare rasială, cu condiția totuși ca ele să nu aibă drept efect menținerea de drepturi distincte pentru grupuri rasiale diferite și ca ele să nu fie menținute în vigoare după realizarea scopurilor pentru care au fost adoptate.

România a aderat la Convenție prin Decretul nr. 345 din 14 iulie 1970

Pro Europa poate fi citită pe Internet la adresa:

www.proeuro.netsoft.ro

Liga PRO EUROPA Liga

Copreședinți:

Smaranda ENACHE și CSÍKY Boldizsár

Director executiv: SZOKOLY Elek

4300 Tîrgu Mureș, P-ța Trandafirilor nr. 5, et. III, CP. 1-154

Tel/fax: +40-(0)65-214076; 217584, e-mail: office@proeuropa.netsoft.ro

CONTENTS:

P. 1: Exchange of messages between Mrs. Smaranda Enache, copresident of LPE, and the graduates of the Intercultural Academy Transsylvania;
P. 2-3: *Calendar/Naptár* — A Romanian/Hungarian synopsis of the PEL's main events in March and April 1999;

P. 3: *War and Peace* — Wars cannot be run on gusts of emotions, and the only stand Romania can take as to the Kosovo conflict, is a realistic, not an idealistic one as some outstanding figures of the media claim;

P. 4: *Seeking Normality* — The debate organized by the Satu Mare Branch of the PEL, Prospects of Coexistence, showed that NGOs still have as their major task to supplement the lack of civic education in media, schools and families;

P. 5: *Between Freedom of Expression and Slander through Media* — Media in Romania is still caught between hammer and anvil: they are both constrained by too harsh a legislation and incompletely aware of the responsibility they have;

P. 6-7: *Round table within the Week of Tolerance* organized by the PEL, *Bilingualism in Local Public Administration* — Ignoring both the legal provisions in force and the wish of minorities, most of local public administration openly refuse to mirror in their work the ethnically mixed composition of population;

P. 8-9: *Traffic with Women* — *Round table* presenting past and present different approaches of the problem, ranging from incrimination of women to their protection;

P. 10: *Minoritates Mundi* — demographical and historical data concerning the Roma minority in Romania;

P. 11: *Time of the Gypsies* — Emir Kusturica's film justly focuses both on the dark sides and on the bright ones of the Romas;

P. 12: *The Transsylvania Intercultural Academy* — program of the last session held in Blaj, Alba Iulia and Tîrgu Mureș; *The politician's Contendment with Federalism* — Lacking the elementary knowledge in the matter, Romanian politicians see a threat, if not an act of treason, in any mention of regionalism or federalism;

P. 13: *Blueprint of a Modern Mentality: Bucharest* — What should be a model for the provinces, Bucharest, proves to have hold and spread for almost two centuries the same unhealthy, uncivic mentality;

P. 14-15: *Two International Law Experts at the College of Democracy: Renate Weber and Gabriel Andreescu and Long Transition's Journey into the Market Economy* — democracy approached in the courses of the College of Democracy from the perspective of minority rights and, respectively, of economic rights; New entries in PEL's library;

P. 16: *A review of the 10th issue of Altera (Regionalism and/or decentralisation)*;

P. 17: *Romania in a Europe of Regions* — Debate organized at Timișoara and focusing on the meanings terms like "regionalism", "regionalisation", "decentralisation" have been taking lately in Romania.

P. 18: *Day for the Elimination of Racial Discrimination.*

PRO EUROPA este publicată cu sprijinul
Fundației Heinrich Böll (Germania) și BILANCE (Olanda)

Redactor: Doina BACI

La redactarea acestui număr au colaborat: Viorel ANDRIEVICI, Lucia BRISCAN, Marius COSMEANU, Smaranda ENACHE, HALLER István, Adrian MAJURU, PAUL MĂRGINEAN, Anda MOLDOVAN, FLORIN ROMAN.

Culegere texte: MAGYARI Annamária

Tehnoredactare: PÁPAI László Zsolt

Multiplicat la Liga PRO EUROPA